

ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРДАН БИРИ

Бугун глобал муаммолардан бири бўлган одам савдоиси барчани бирдек ташвишга солаётгани сир эмас. Бутун дунё ҳамжамияти ушбу муаммога қарши ҳамжиҳатликда кураш олиб бормоқда. Юртимизда ҳам бу борада кўплаб ишлар амалга оширилмоқда ва улар ўз самарасини бермоқда.

4
бет

АЙБДОР КИМ?!

Ўша кунни ҳам Самад Лолага бир неча бор телефон қилди. Бу пайтда Лола ота-онаси билан бирга овқатланаётгани боис, қўнғироққа жавоб беролмади. Шундан сўнг Самад "Нимага телефонга жавоб бермаяпсан, бугун учрашувга бораман" қабилида хабар юборди.

9
бет

Ҳуқуқ

Mustaqillik huquq demakdir

1997-yil 27-avgustdan chiqa boshlagan

www.huquq-gazeta.uz

2014-yil 11-sentabr, №37 (922)

Қонун ва шарҳ

Мамлакатимизда мустақилликнинг ўтган даврида амалга оширилган сул-ҳуқуқ ислохотлари жараёнида асосий эътибор инсон ва унинг қонуний ҳуқуқ ҳамда эркинликлари, жамият ва давлат манфаатлари ҳимоясига қаратилди. Бу борада қабул қилинган ҳар бир қонун ва қонуности ҳужжатининг асл моҳиятини ҳам ана шу ғоя эгаллади десак, муболаға бўлмайди.

Қонун устуворлиги — бош мақсадимиз

Олимхўжа НАБИЕВ,
Бош прокуратура бошқарма бошлиғи

Таъкидлаш лозимки, жиноий жазоларнинг либераллаштирилиши, жиноят процесси иштирокчиларининг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш борасидаги нормаларнинг тақомиллаштирилиши натижасида жиноят ва жиноят-процессуал қонунчилигига бир қатор ўзгариш ва қўшимчалар киритилди. Айниқса, Ўзбекистон Республикасининг Жиноят, Жиноят-процессуал ҳамда Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексларига киритилган ўзгариш ва қўшимчалар натижасида жиноий жазолар тизими тубдан ислоҳ қилинди. Бунинг натижасида жиноятчиликка қарши кураш самарадорлиги ортиб, оғир ва ўта оғир жиноятлар сонининг кескин камайишига эришилди.

Маълумки, жиноятларнинг тез ва тўлиқ очилиши, жиноят содир этган ҳар бир шахсга адолатли жазо берилиши ҳамда айби бўлмаган ҳеч бир шахс жавобгарликка тортилмаслиги ва ҳукм қилинмаслиги учун айбдорларни фош этиш ҳамда қонуннинг тўғри татбиқ этилишини таъминлаш Жиноят-процессуал кодексининг асосий вазифаларидандир.

Ана шу қонун талабларига аниқ ва ўз вақтида риоя этилиши жиноятчиликка қарши курашиш ҳамда жиноятларнинг олдини олишда муҳим аҳамият касб этади. Бу эса, тезкор-қидирувни, суриштирувни, дастлабки терговни амалга оширадиган органларда хизмат қилиб келаётган ходимларнинг масъулият ҳиссига боғлиқдир.

Бош прокуратурада дастлабки тергов органлари томонидан юритилган жиноят ишларининг 2005-2013 йиллардаги аҳоли ўрганилиб, таҳлил қилинганда тергов органлари ходимларининг мансаб вазифаларига совуққонлик билан қараши оқибатида 14 нафар айбланувчига нисбатан юритилган жиноят ишлари йўқотилганлиги аниқланган.

Жиноят ишларининг йўқотилишига йўл қўйган мансабдор шахслар Жиноят кодексининг 205 ва 207-моддалари билан жиноий жавобгарликка тортилди.

Бош прокуратура томонидан жиноят процесси иштирокчиларининг ҳуқуқ ва эркинликлари тўла таъминланишига тўсиқ бўлган бу ҳолатни бартараф этиш мақсадида йўқотилган ушбу жиноят ишлари юзасидан сакланиб қолган материаллар нусхаларини тўплаш, зарур бўлган тергов ҳаракатларини ўтказиш орқали мазкур жиноят ишларини қайта тиклашга эришилди. Бироқ, йўқотилган жиноят ишларини қайта тиклаш бўйича амалдаги қонунчиликда процессуал асосларнинг мавжуд эмаслиги дубликат ҳужжатлар ва такрорий тергов ҳаракатларини ўтказиш баённомаларига баҳо беришда, суриштирув, дастлабки тергов ва қамоқда сақлаш муддатларини ҳисоблашда маълум қийинчиликларни келтириб чиқараётган эди.

Халқаро амалиётни ўрганиш МДҲга аъзо давлатларнинг жиноят-процессуал қонунчилигида йўқотилган жиноят ишларини қайта тиклашни тартибга солувчи ва бу борада тегишли мансабдор шахсларнинг ваколатларини белгилаб бевувчи нормалар мавжудлигини кўрсатди. Хусусан, бу каби нормалар Беларусь Республикаси ЖПКнинг 165-моддаси, Россия Федерацияси ЖПКнинг 158-моддаси, Украина Республикаси ЖПКнинг 524-531-моддаларида ўз аксини топган.

/Давоми 6-бетда/

Юрт фаровонлиги бозорларда акс этади

Юрт фаровонлиги бозорлардаги тўкинчиликда акс этади. Бинобарин, бозорлар халқнинг, миллатнинг ва жамиятнинг иқтисодий, маданияти ва маънавиятини кўрсатиб турувчи ёрқин кўзгудир. Таъкидлаш жоизки, халқи меҳнаткаш элнинг бозори доимо арзон бўлади.

Истиқлол шарофати билан йилнинг ҳар фаслида ҳам бозорларимиздаги тўкин-сочинликдан кўз қувнайди. Айниқса, пишиқчилик бўлган кўз фаслида бозорларимизда сотилаётган маҳсулотлар янада сифатли, нархи эса анча арзон бўлади. Албатта, бундай фаровонлик ва мўл-кўлчилик ўз-ўзидан пайдо бўлгани йўқ. Бунинг замирида Президентимиз Ислам Каримов раҳнамолигида узокни кўзлаб, халқ манфаати ва юрт истиқболи йўлида амалга оширилаётган изчил ва босқичма-босқич ислохотлар, халқимизнинг бунёдкорлик салоҳияти, заҳматли меҳнати, азму-шожоати мужасамдир.

Яна шуни алоҳида таъкидлаш керакки, Ўзбекистон бугдой, ун, мева-сабзавот, қуруқ мева-лар, узум, полиз маҳсулотлари каби ўта зарур озиқ-овқат товарлари билан ўз эҳтиёжини тўлиқ таъминламоқда. Аҳолининг гўшт ва сут маҳсулотлари, гуруч, картошка, сабзи, пиязга бўлган талаби ўзимизда етиштирилган ва ишлаб чиқарилган маҳсулотлар ҳисобидан қопланмоқда. Бозорларимиз йилнинг барча фаслида бирдек тўкин-сочин бўлиши ҳам ана шу сай-ҳаракатларнинг самарасидир. Буларнинг барчаси оилалар мустақамлигига, мамлакатимиз тараққиёти ва халқимиз фаровонлиги янада зийда бўлишига хизмат қилиши шубҳасиздир.

Қадриятларимиз кўзгуси

Мамлакатимизда Президентимиз Ислам Каримов раҳнамолигида ёшларни халқимизнинг бебаҳо маданий мероси, миллий ва умумбашарий қадриятлар, илм-фан ёлгорликлари, санъат асарлари билан яқиндан таништириш, уларда Ватанга муҳаббат, истиқлол ғояларига садоқат туйғусини мустаҳкамлашга қаратилган изчил ислохотлар амалга оширилмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2014 йил 11 июлдаги "Давлат музейларининг болалар ва уларнинг ота-оналарига очилишнинг таъминлаш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Қарори бу борадаги ишларни янги босқичга кўтарди.

"Соғлом бола йили" Давлат дастури ижроси доирасида қабул қилинган мазкур қарорга мувофиқ эндиликда идоравий бўйсунувидан қатъи назар, барча давлат музейлари ҳаф-

танинг сешанба ва жума кунлари болалари билан бирга таширф буюрган ота-оналарига ҳам бепул хизмат кўрсатмоқда. Юртимизда фан ва маданиятни ривожлантириш, аҳоли, айниқса, ёшларда ватанпарварлик, тарихимиз ва буюк аجدодларимиз мероси билан фахрланиш туйғусини кучайтириш мақсадида жорий йилнинг 2-8 сентябрь кунлари Музейлар ҳафталиги ўтказилди.

Ҳафталик давомида юртимиздаги 41 музейда турли

маданий-маърифий тадбирлар — янги кўргазмалар, ҳунарманд, хайкалтарош ва куллар ижоди билан танишув, илмий-амалий семинарлар, очик эшиклар кунни, танлов ва викториналар, концерт дастурлари, бадий ҳамада халқ амалий санъати вакиллари билан учрашувлар, маҳорат сабоқлари ташкил этилди. Шу билан бирга, ҳафта давомида 30 та музейда иш вақти узайтирилиб, аҳолининг иш вақтидан кейин музейларга келиши учун кенг имконият яратилди.

Шунингдек, тадбир давомида иқтидорли ёшларнинг ижод намуналаридан иборат "Истиқлолимиз фарзандлари — аналаримиз давомчилари" номли кўргазма ҳам уюштирилди.

Ўз мухбиримиз

Мамлакатимиз иқтисодиёти жадал суръатларда ривожланиб, фуқароларнинг турмуш даражаси тобора юксалиб бормоқда. Тадбиркорликни қўллаб-қувватлашга қаратилган қонун ва қонуности ҳужжатлари иқтисодиётда хусусий секторнинг, кичик бизнеснинг салмоғи йил сайин ортиб боришига хизмат қилмоқда.

Ҳуқуқий ва амалий ёрдам

Фарҳоджон ИСМОИЛОВ,
Фарғона шаҳар прокурори

Шаҳар прокуратураси томонидан кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик фаолиятини ташкил этиш ҳамда юриктиш учун шарт-шароитлар яратиш, тадбиркорларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилишга оид қонунчилик ижросини таъминлаш борасида доимий иш олиб борилмоқда. Фаолиятини бошлаётган, кенгайтираётган, шунингдек, маълум сабабларга кўра иши тўхтаб қолган тадбиркорларга ҳуқуқий ва амалий ёрдамлар кўрсатилмоқда.

Иш бошлаш учун яратилган қулай шарт-шароитлар туфайли тадбиркорларнинг сафи тобора кенгайиб бормоқда. Ўтган даврда 274 та янги юридик шахс, 486 нафар тадбиркор ўз ишини йўлга қўйди. Бунинг натижасида 1789 та янги иш ўринлари яратилди.

Бевосита мулоқотларда тадбиркорликни қўллаб-қувватлашга оид қонун ва қонуности ҳужжатларининг мазмун-моҳияти ҳақида тўлақонли тушунча — иш бошлаш, ишни кенгайтириш учун ҳуқуқий маслаҳатлар берилмоқда. Йил бошидан буён шаҳар прокуратураси томонидан ушбу йўналишда ўтказилган, телевидение, оммавий ахборот воситаларида ёритилган 14 та учрашувларда 755 нафар фуқаро, шу жумладан, 533 нафар тадбиркор иштирок этди. Уларнинг 445 нафари ҳуқуқий маслаҳатлар олди.

Шаҳар прокуратурасининг ташаббуси билан тегишли тартибда рўйхатдан ўтмаган 126 нафар тадбиркорлик субъекти давлат рўйхатидан ўтказилиб, фаолиятига қонуний тўс берилди. Уларда 181 та янги иш ўринлари яратилди. Чунончи, ушбу жараёнда савдо-сотиқ, тикувчилик фаолияти билан шуғулланувчи "Фарғона толе иқбол" оилавий корхонаси, "Леда стайл" МЧЖлар ташкил этилиб, давлат рўйхатидан ўтказилди, 7 нафар фуқаро иш билан таъминланди.

Шу билан бирга, ҳуқуқий ва амалий ёрдам кўрсатилиб, иш тўхтаб қолган тадбиркорлик субъектларининг фаолияти қайта тикланмоқда. Ўтган давр бўйида 47 та кичик корхонанинг фаолияти қайта тикланди, 96 та янги иш ўринлари яратилди. "Парвина Елена", "Самир Файз Барака инвест" МЧЖлар, "Солихон Раҳматович", "Фарғона моҳир уста", "Пумо Глобус" хусусий корхоналари шулар жумласидандир.

Айни чоғда тадбиркорлик субъектларига фаолиятларини кенгайтиришлари борасида ҳам ҳуқуқий ва амалий ёрдам кўрсатилмоқда. Хусусан, "Fergana uniform tex" МЧЖга прокуратуранинг қўмағида вилот "Давлат мулкни ижарага бериш Маркази" билан тузилган ижара шартномасига асосан, шаҳар ҳокимлигининг коммунал фойдаланиш ва таъмирлаш бошқармаси балансидаги фойдаланилмаётган бино ижара асосида "о" қийматда олиб берилди. Бино 200 млн. сўм сарфланиб, капитал таъмирланди. Тикувчилик дастгоҳлари ўрнатилиб, зарур инвентарлар билан жиҳозланди. Ишчи-ҳодимлар сафига 50 нафар тикувчи хотин-қизлар қўшилди. Агар 2012 йилда корхонада 123,5 млн. сўмлик тикувчилик маҳсулотлари ишлаб чиқарилиб, 77 млн. сўмлик хорижда экспорт қилинган бўлса, 2014 йилнинг биринчи ярмида ишлаб чиқарилган 832 млн. сўмлик маҳсулотнинг ҳаммаси экспорт қилинишига эришилди.

Шунингдек, тадбиркорларнинг ишонч телефонида қилган мурожаатлари ўрганилиб, муаммолари қонуний ҳал этилмоқда. Жумладан, "Фарғона илҳос савдо" оилавий корхонаси раҳбари О.Сайдуллаев "Алоқа банк"нинг Фарғона филиалидан кредит ололмаётганини баён этган. Ушбу мурожаат ўрганилиб, тадбиркорга 6 млн. сўм кредит ажратиб берилиши таъминланди. Йил бошидан буён ишонч телефони орқали айнан тадбиркорлардан олинган 9 та мурожаат қонунда белгиланган муддатларда ҳал қилинди.

Иқтисодиётнинг ривожланиши, йирик ва кичик корхоналарда, тадбиркорлик субъектларида янги иш ўринларининг тақдир қилиниши меҳнат ва бандлик муаммосини ҳал этиб бориш имкониятини кенгайтирмоқда. Шаҳар прокуратурасининг ташаббуси билан 5 маротаба ташкил этилган бўш иш ўринлари ярмаркаларида 240 та корхона-ташкilot, 52 та микрофирма бўш иш ўринларига тақдир қилиб қилишди. Ишсиз фуқароларнинг 1189 нафари ўзларига маълум иш жойларига ишга жойлаштириш имкониятидан фойдаланишди. 591 нафар битирувчи билан ушбу томонлама шартномалар тузилди. Бундан ташқари, шаҳар прокуратурасининг қўмағи билан 44 нафар ёшлар шаҳар тиббиёт бирлашмаси тизимидаги поликлиникаларга ишга жойлаштирилди.

Шаҳар ҳокимлиги, давлат бошқарув ва назорат органларининг тадбиркорлик фаолиятига дахлдор қарорлари, фармойишлари ва бошқа ҳужжатларнинг қонунийлиги мунтазам равишда ўрганилмоқда. Шаҳар ҳокимлиги ҳузуридаги тадбиркорлик субъектларини рўйхатдан ўтказиш инспекцияси, лицензия берувчи, фаолиятининг муайян тури билан шуғулланишга, муайян маҳсулотни ишлаб чиқариш ёки хизмат кўрсатишга, муҳандислик тармоқларига уланишга рухсат берувчи ва бошқа идораларда фуқароларнинг тадбиркор сифатида иш бошлаш, фаолиятини кенгайтириш билан боғлиқ мурожаатларининг кўриб чиқиши, уларда кўтарилган масалаларнинг ҳал этилиши ва қабул қилинган қарорларнинг қонунийлиги таҳлил қилиб борилмоқда. Қонун бузилиши ҳолатларини бартараф этиш ва олдини олиш чоралари кўриломоқда.

Доллар эмас, дард топганлар

Собит ХАЛИЛОВ,

Ғузур туман прокуратураси терговчиси

Огоҳ бўлинг, пул топаман деб, қул бўлиб қолманг! Шунга ўхшаш қақир-қиқларни доимо эшитамиз. Катта-ю кичик одам савдоси деган жиноятнинг нима эканлигини алақачон тушуниб етми. Бу сўзлар шунчаки оддий қақир-қиқ эмас, балки инсон тақдири, унинг шаъни, қадр-қиммати ҳар нарсадан устунлигига ишора ҳамдир. Қолаверса, пул топиш, қисқа фурсатда бойиб кетиш мақсадида ўз юртини ташлаб, хорижга кетиш истаги сарабдан бошқа нарса эмаслигини ўқитиришдир.

XXI асрда фан ва техника соҳасида улкан ютуқларга эришилаётган, оламшумул кашфиётлар амалга оширилмоқда, инсоният турмуш тарзини энгиллатиш борасида қўллаб-қувватлаш яратилаётган. Бироқ ана шундай жараёнда терроризм, ғиёҳвандлик, одам савдоси каби чегара билмас, миллият танламас жиноятлар дунё мамлакатлари аҳолисини хавотирга солаётганини ҳам айтиб ўтишга мажбурмиз.

Конституциямизнинг 13-моддасида Ўзбекистон Республикасида демократия умуминсоний принципларга асосланиши, инсон ҳаёти, эркинлиги, шаъни, қадр-қиммати ва бошқа дахлсиз ҳуқуқлари олий қадрият ҳисобланиши қатъий белгилаб қўйилган. Дарҳақиқат, юртимизда амалга оширилаётган ислохотларнинг олий мақсади фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилишдан иборат. Ҳаёт кишига бир марта берилади. Ҳаётни қадрлаш эса муҳим маънавий қадриятлардан ҳисобланади. Одам савдоси жиноятига қўл ураётган баъзи кимсалар инсон қадр-қимматини, шаънини топтаб, одамларни алдаб, улардан ўзларининг ғаразли мақсадлари йўлида фойдаланиб бойлик тўплашга уринмоқдалар. Натижада, айрим фуқароларимиз бегона юртларда алданиб, эркидан маҳрум бўлиб, сарсон-саргардонликда қолиб кетишмоқда.

Ғузур туманида яшовчи Алижон Норкулов узоқ йиллардан буён Россия Федерациясида ишлаб келарди. Шунинг учун у ернинг "об-ҳаво"сини яхши ўрганиб, каттагина тажриба тўплаганди. Бу тажрибалари ундан ёрдам сўраб келганларни чув туширишда жуда қўл келди.

2011 йилда Ғузур туманидан Россия Федерациясининг Москва шаҳрига иш излаб борган Бекзод ва Элёр Холиқов, Ақромиддин Мухаммадиев, Муниршоҳ Худойшукров, Сирожиддин Хўжаназаровлар иш топишда анча қийналишди. Мусофирчиликда қуруқ чўнтак

билан узоққа бориб бўлмаслиги аниқ эди. Ноилоҳ қолган Бекзод Холиқов иш топиб беришини сўраб Сочи шаҳрида ишлаб юрган ҳамюрти Алижон Норкуловга қўнғироқ қилди. Алижон уларни қурилиш ишларига жойлаштириб, яшаш учун бошпана топиб берди. Таъинли ишга, бошпанга эга бўлишга, йигитлар бел боғлаб ишга киришишди. Ойига 800-900 АҚШ доллари миқдоридаги маош олиш умидида астойдил меҳнат қилишди. Баъзи вақтларда қўлларига тушган пулларини ишончли одам дея Алижон Норкуловга топширишди. Бироқ у бу ишончни оқлай олмади.

Тергов давомида А.Норкулов Сочи шаҳридаги қурилиш ишларида ишлаган ҳамюртларини чет элда қонунга хилоф равишда ушлаб туриб, Б.Холиқовнинг 2400, Э.Холиқовнинг 1600, А.Мухаммадиевнинг 1600, С.Хўжаназаровнинг 1600, А.Худойшукровнинг 600, жами уларнинг 7800 АҚШ доллари миқдоридаги иш ҳақларини бермасдан ўз эҳтиёжларига ишлатиб юборганлиги аниқланди.

Ўзбекистон Республикасининг "Одам савдосига қарши курашиш тўғрисида"ги Қонунига кўра, одам савдоси деганда куч билан таҳдид қилиш, фирибгарлик, алдаш билан бирга шахсни тўловлар ёки манфаатдор этиш эвазига оғдириб олиш орқали уларни ёллаш, ташиш, топшириш, яшириш ёки қабул қилиш тушунилади. Қолаверса, Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 135-моддасида одам савдоси билан шуғулланган кимсаларга нисбатан жазонинг муқаррарлиги қатъий белгилаб қўйилган.

Жиноят ишлари бўйича Ғузур туман суди томонидан Алижон Норкулов жиноий қилмиши учун тегишли жазога тортилди. Бироқ айтмоқчи бўлганимиз, бу каби ҳолатларнинг учраб туришига асосий сабаб, айрим фуқароларимизнинг ўз ҳуқуқларини билмасликларикидир. Бу эса маъзур жиноят ортидан даромад топаётганлар учун айти мударога айланмоқда.

Хулоса ўрнида айтиш мумкинки, ҳалол меҳнат қилиб рўзгор тебратиш учун хорижа бориш шарт эмас. Чунки юртимизда ҳунари ва меҳнати ортидан дастурхонини тўқис қилиб, оиласи бағрида фароғатда яшайётганлар кўпчилигини ташкил этади. Била туриб ўзини чоғга отиш эса нодоннинг иши. Бундай кишилар даромад ўрнига дард топадилар.

Бекорчилик жиноятга етаклайди

Жавлон Хидиров ҳали 30 ёшга етмай тўртинчи бор жиноий ишга қўл урди. Буларнинг барчаси бекорчилик, бир ишнинг бошини тутмаслик, ҳунардан ўрганиб, бирон касбни эгалламаслиқнинг оқибатидир.

Ойбек ХАЛИКОВ,

Сергели туман прокурорининг иш ўрганувчи ёрдамчиси

Ж.Хидиров шу йилнинг 6 март кuni уйдан ғаразли мақсадда пул топиш учун кўчага чиқди. Автобусага ўтириб, Сергели туманининг Спутник даҳасига келиб тушиб қолади. У мазкур ҳудуддаги уйлардан бирининг дарвозасига кулф илинганини, ҳовли атрофи пастигина девор билан ўралгани-ю ошиб ўтишга қулайлигини кўриб, девор ошиб, ичкарига киради. Ҳовлида ҳеч ким кўринмайди. Шундан

сўнг у уй эшиги қулфини бузиб, ичкарига киради. Хоналарда бирма-бир изғийди. Бироқ, арзигулик ҳеч вақо топа олмади. Энди чиқиб кетмоқчи бўлиб турганда эса, ташқарида милиция ҳодимларини кўриб, яна ҳовлига яширинади.

Ушбу хонадонга қўриқлаш сигнализацияси ўрнатилган бўлиб, Ж.Хидиров уйнинг эшигини бузган пайтда, бу ҳақдаги хабар туман ИИБнинг қўриқлаш

хизматида етиб борган эди. Хуллас, ўғирлик қилиш ниятида бировнинг хонадонига кирган бу кимса ички ишлар ҳодимлари томонидан қўлга олинди.

Жиноят ишлари бўйича Сергели туман суди Ж.Хидировни Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг тегишли моддалари билан айбдор деб топиб, унга нисбатан 5 йил-у 3 ой муддатга озодликдан маҳрум қилиш жазосини тайинлади.

Эртанимиз эгаллари

Мамлакатимизда ёш авлодни ҳар томонлама баркамол этиб тарбиялаш, уларнинг юксак даражадаги ижодкорлиги, қobiliяти ва истеъдодини юзага чиқаришга қаратилган сaй-ҳаракатлар ўзининг ижобий натижаларини бермоқда. Президентимиз таъкидлаганидек, мустақил фикрлайдиган, ҳаётга янгича қарайдиган, ўз фикру қарашларига эга бўлган навқирон ёшлар ҳаётга ишонч билан кириб келмоқда, жамиятимизда мустақам ўрин эгалламоқда.

Юртимизда ёш авлодга кўрсатилган эътибор ва ғамхўрлик ҳар бир ўғил-қизнинг салоҳиятини, иқтидорини намойиш этиш бораберида, ҳуқуқ ва манфаатларини ҳам муносиват ҳимоя қилмоқда, дея ишонч билан айти олишимиз мумкин. Айниқса, давлатимиз раҳбарининг 2014 йил 6 февралдаги "Ўзбекистон Республикасида ёшларга оид давлат сиёсатини амалга оширишга қаратилган қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги Қарори ақлдорли, соғлом фикрли, ўз мақсадлари, эзгу орзуларини амалга оширишга интилаётган ўғил-қизларни камолга етказиш йўлида қилинадиган ишлар қўламини кенгайтиришда муҳим дастуриламал бўлиб хизмат қилмоқда.

Норин туманида барча соҳаларда амалга оширилаётган ишларда Президентимиз томонидан олиб борилаётган ишлорларнинг мазмун-моҳияти ақс этиб турибди. Тумандаги 45 та умумтаълим мактаби, 7 та коллеж ва академик лицей давлат дастури асосида ҳаёндан азозлари талабларига мос равишда капитал таъмирланиб, керакли ўқув жиҳозлари, кўргазмалли воситалар, компьютер

синфи, лингофон, ўқув ва лаборатория хоналари билан жиҳозланган. Президентимизнинг 2012 йил 10 декабрда қабул қилинган "Чет тилларни ўрганиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирларини тўғрисида"ги Қарори ҳам ўғил-қизларимизнинг хорижий тилларни мукамал ўзлаштиришлари яна бир имконият эшигини очди. Қарор ихросини таъминлаш мақсадида болаларга боғча ёшидан бошлаб чет тилларни ўргатиш йўлга қўйилди. Тумандаги мусика ва санъат мактаби, спорт мактабларида иқтидорли ўғил-қизлар жамулжам бўлишган.

Тумандаги "Баркамол авлод" марказида "Ёш техник", "Бадиий ижодиёт", "Ўқлашунослик, экология" йўналишларида 30 та тўғарак фаолият олиб боради. Ўқувчиларнинг бўш вақтларини мазмунли ташкил этиш, уларни мақсадли фаолиятга ундаш, қизиқтиришлари кўра касбга йўналтириш мақсадида марказнинг тўғарак раҳбарлари сидқидилдан меҳнат қилмоқдалар.

Марказ ўқувчилари эришяётган ютуқлар ҳам қувонarli. "Ёш эколог" тўғарига аъзоси Фазлиддин Мўминов шу йили "Ўзбекистоннинг етти мўъжи-

заси" танловининг республика босқичида фахрли иккинчи ўринни эгаллади. "Ёш ихтирочилар" йўналишида эса марказ ўқувчиси Рислиғой Аҳмадалиева вилоятда фахрли биринчи ўринни эгаллаб, республика босқичида қатнашиш ҳуқуқини қўлга киритди.

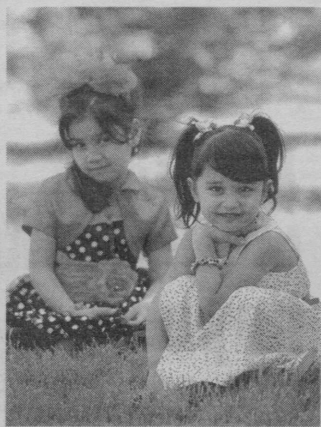
Тумандаги болалар спортини ривожлантириш жамғармаси хомийлигида 8 та умумтаълим мактабида спорт зали қурилди. Ҳаққулбод шаҳрида эса бадиий гимнастика зали ишга туширилди. Туман марказидаги "Шодлик" ўйингоҳи қайтадан таъмирланиб, ҳар бир спорт секцияси учун хоналар мослаштирилди. Бугунги кўнда туманда спортнинг 18 та тури билан 26 минг 310 нафар спортчи мунтазам шўғуланмоқда. Уларнинг 12 минг 887 нафарини хотин-қизлар ташкил этади. Туманда спортнинг 318 та секция ва бўлимлари фаолият олиб бораётган бўлиб, айниқса, эркин кураш, юнорум кураши, қўл тўпи, бадиий гимнастика, таэквондо, каратэ турлари анча ривожланган.

Яратилган шарт-шароит ва имкониятлардан унумли фойдаланиб, муваффақиятларга эришяётган спортчиларимиз талайгина. Эркин кураш бўйича Умиджон Усмонов ёшлар ўртасида Хиндистонда ўтказилган Осиё биринчилигида 84 кг. вазнда олтин медал соҳиби бўлди. Республика тарма жамоаси аъзоси, шу спорт тури бўйича 71 кг. вазн тоифасида Маъруф Эргашев Ўзбекистон чемпиони мақомига эришган бўлса, Бобур Ҳайдаров самбо бўйича Осиё чемпиони, Аббос

Бахромжон Юлдашев,
Норин туман прокурори

Олимов бокс бўйича республика кубоғига сазовор бўлишди. Наманган шаҳрида ўтказилган "Баркамол авлод-2014" спорт ўйинларида ўсмирлар ўртасида қўл тўпи бўйича вилоятимиз жамоаси биринчилиқни қўлга киритди. Фолиблар орасида норинлик ёшлар Фарҳод Адалинов, Элёр Парпиев, Эркин Комилжонов, Озод Отамирзаев, Фаррух Ақромовнинг мусобақага пухта тайёргарлик қўгани галабани таъминлашда муҳим омил бўлди. Бунда тақрибали мураббий Бахромжон Шарофиддиновнинг хизматлари беқийс. Туманда айниқса, спортнинг таэквондо ИГ тури бўйича қатор ютуқларни қўлга киритаётган ёшларимиз ҳам талайгина.

Ёшлар қалбига ватанпарварлик, фидойилиқ фазилатларини шакллантириш борасида ҳам ташиқлотлар билан ҳамкорликда қатор тадбирлар олиб боришмоқда. Туман ҳокимлиги, туман хотин-қизлар қўмитаси, ХТМФМТ ва ТЭ бўлими, ички ишлар, "Маҳалла" хайрия жамоат фонди, "Камолот" ЁИХ томонидан ёшлар ўртасида гиёҳвандлик ҳамда жиноятчиликнинг олдини олиш, эрта никоҳнинг салбий оқибатлари, диний экстремизмга қарши курашиш, "оммавий маданият" ва унга қарши курашиш каби долзарб аҳамиятга эга бўлган мавзуларда унрашувлар, давра суҳ-

батлари ўтказиб келишмоқда. Туманимиз ёшлари "Камолот" ЁИХ томонидан ўтказилган турли танлов ва тадбирларда фаол иштирок этиб, совринли ўринларни қўлга киритдилар.

Мактаблари тамомлаган ўқувчилар таълимнинг кейинги босқичига йўналтирилиб, ўзлари қизиққан мутахассисликлар бўйича касб-хўнар коллежлари ва академик лицейларга ҳужжат топширишди. Коллеж битирувчиларининг 92,5 фоизи ишга жойлаштирилди. Бу асосан, туман тиббиёт бирлашмаси, халқ таълими бўлими, фермерлар, хусусий корхоналар ва фирмалар ҳиссасига тўғри келади.

Бир сўз билан айтганда, келажак эгаларининг эртаси порлоқ бўлиши, ҳаётда муносиб ўрнини топиши учун барча шарт-шароитлар яратиб берилаётгани ютуқларимиз омили элиши. Бошлаб қўйган ўқиш ишларимиз, олижаноб мақсадларимизни амалга ошириш учун тинимсиз ҳаракат зарур. Ана шундагина бунданда юқорикор натижаларга эришимиз мумкин.

Ёшлар тақдирига беварқ эмасмиз

Мамлакатимиз мустақилигининг дастлабки йилларидан бошлаб ҳукуматимиз томонидан фарзандларимизнинг соғлом ва баркамол бўлиб вояга етишига алоҳида эътибор қаратишмоқда. Ўғил-қизларимизнинг маънавий, ахлоқий жиҳатдан етук инсон бўлиб камол топишлари учун барча зарур шароитлар яратилапти. Ана шундай эътибор, меҳрибонликка жавобан фарзандларимиз ҳам ижтимоий ҳаётда ўз ўрни, мавқеига эга бўлиб, билим ва иқтидорларини ишга солиб, ҳаётимизнинг ҳақ қилувчи кучига айланишмоқда.

Ёшлар тақдир — мамлакат тақдир экан, бундай масъулиятли ишга беварқ бўлишга ҳаққимиз йўқ. Вилоят прокуратураси органлари томонидан Ўзбекистон Республикаси Бош прокурорининг 2011 йил 14 июндаги "Вояга етмаганлар ҳақидаги қонунлар ихроси устидан прокурор назоратини янада қучайтириш тўғрисида"ги буйруғи асосида жорий йилнинг ўтган даври давомида вояга етмаганларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатлари ҳимоясини таъминлаш ҳамда улар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларни профилактика қилиш борасида амалга оширилган ишлар ўрганиб чиқилди.

Вояга етмаганларни миллий ва умуминсоний қадриятлар руҳида тарбиялаш, уларнинг таълим ва фан, маданият, санъат, соғлиқни сақлаш, ижтимоий ҳимоя, меҳнат ва бошқа соҳаларда қафолатланган ҳуқуқ ҳамда қонуний манфаатларини таъминлашга устувор аҳамият берилди. Текширишлар самарадорлиғи ўтган йилга нисбатан бирмунча ахшиланди. Етказилган 19 млн. 680 минг сўмлик зарар ихтиёрий равишда ундирилиб, 260 нафар вояга етмаганларнинг бузилган ҳуқуқлари тикланди.

Вояга етмаганларни ижтимоий ҳимоя қилиш, таълим савияси ва сифатини ошириш, умумтаълим мактабларининг 9-синф ўқувчиларини таълим жараёнининг кейинги босқичига тўлиқ қамраб

олиш, дарсларда қатнашиш давомида яхшилаш, коллеж битирувчиларини ишга жойлаштириш масалаларига алоҳида эътибор қаратилди. Мазкур соҳада ўтказилган назорат тадбирлари натижасида хизмат вазифаларини лозим даражада бажармаган 1460 нафар мансабдор шахс интизомий, маъмурий ва моддий жавобгарликка тортилди.

Бекорчилик — ҳар қандай жиноятнинг илдизи ҳисобланади. Бундай қусурларга йўл қўймаслик учун, албатта, ёшлар бандлигини таъминлашимиз шарт. Ҳисобот даврда вояга етмаганларнинг 764 нафари ишга, 1332 нафари эса прокурор аралашуви билан ўқишга жойлаштирилди. Фарзандларининг мактабга боришига беварқ муносабатда бўлган 413 нафар ота-оналар маъмурий жавобгарликка тортилди, болалар тарбиясига жиддий салбий таъсир кўрсатувчи 17 нафар шахс судлар томонидан прокурорлар аризалари асосида ота-оналик ҳуқуқидан маҳрум этилиб, 7 нафарининг ҳуқуқлари чекланди. Саъй-ҳаракатларимиз самараси ўлароқ вояга етмаганлар томонидан содир этилган жиноятлар 3,3 фоизга қамийишга эришилди.

2013-2014 ўқув йилида умумтаълим мактабларининг 9-синфини битирган 28072 нафар ўқувчи таълимнинг кейинги босқичига жалб этилди. Шунингдек, ушбу ўқув йилида 80 та касб-хўнар коллежларини битирган йигит-қизларни ишга жойлаштириш чоралари қўрилди.

Вилоят прокуратураси ташаббуси билан ўрта махсус касб-хўнар таълими муассасаларида шаҳар, туман прокурорлари бошчилигида коллеж битирувчиларига диплом топшириш маросимлари тантанали тарзда ташкил қилинди. Бу тадбирларни ўтказиш жараёнини кенг жамоатчиликка етказиш мақсадида оммавий ахборот воситалари билан ўзаро ҳамкорлик йўлга қўйилиб, ёшлар билан уч томонлама меҳнат шартномаларини имзолаган корхона ва ташиқлотлар томонидан битирувчиларга меҳнат дафтарчалари ҳам топширилди. Мазкур тадбирларнинг ҳаққонийлигини таъминлаш мақсадида вилоят ҳокимлиғи ўрта махсус касб-хўнар таълими бошқармасида олий ўқув юртларида ҳужжат топшириш, чет элга чиқиб кетган ҳамда ишга жойлашмай қолган ёшларнинг электрон рўйхати тузилди.

Инсон ҳаётида никоҳ муқаддас саналади. Шунинг учун ҳам аждодларимиз бу масалага жиддий эътибор қаратишган. Бугунги кўнда ёшларнинг бевосита никоҳ муносабатларига киришуви билан боғлиқ масалалар долзарб аҳамият касб этмоқда. Жумладан, никоҳ ёшига етмаган шахс билан ҳақиқатда никоҳ муносабатларига киришиши, ота-она ёки уларнинг ўрнини босувчи шахслар томонидан никоҳ ёшига етмаган шахсни эрга бериш ёки уйлантириш, никоҳ ёшига етмаган шахслар билан никоҳ тузишга доир диний маросимни амалга оширишда қонунбузилишига йўл қўймаслик мақсадида 127 нафар шахс расман огоҳлантирилди. Албатта, никоҳ муносабатлари билан боғлиқ ҳуқуқий билим ва маданият аҳоли ўртасида кенг тарғиб этилса қўзғалган мақсадга эришилади. Буни инобатга олган вилоят прокуратураси раҳбарияти, шаҳар ва туман прокурорлари томонидан ҳудудлардаги 90 дан ортиқ маҳаллаларда унрашувлар ташкил

Аббос ЭШМУРОВОД,

Бухоро вилоят прокурорининг
катта ёрдамчиси

этилди. Шунингдек, вилоят прокуратураси ташаббуси билан вилоят мусиқали драма театрида қизларнинг эрта турмушга чиқишининг олдини олиш, оиладаги маънавий муҳит, ота-оналарнинг фарзанд тарбиясидаги роли, маҳалланинг ёшларга оид сиёсатга дахлдорлигини ёритувчи "Зулмат" спектакли сахналаштирилиб, кенг жамоатчиликка намойиш қилинди. Таъкидлаш жоизки, бу каби тадбирлар вояга етмаган қизларнинг эрта турмушга чиқишининг олдини олишга қўмақлашади.

Шунингдек, вояга етмаганларнинг ўқиш ва яшаш жойларида тарбиявий ишлар аҳолини ўрганишга алоҳида ёндашилиб, таълим муассасаларида машғулотларга сабабсиз келмаётган, мунтазам қатнашмаётган болаларни аниқлаш, ўқувчиларнинг бўш вақтларини мазмунли ташкил қилиш, улар ўртасида назоратсизлик, ҳуқуқбузарлик ва жиноятчиликнинг олдини олиш борасида мутасадди идораларнинг масъулиятини оширишга қаратилган чоралар қўрилди.

Амалга оширилган чора-тадбирларнинг яна бир эътибори томони шундаки, таълим муассасаларида "Даволат мониторинги" ташкил қилинди. Бундай чора бевосита ўқувчиларнинг ўқишга қай тарзда қатнашаётгани ҳақида ота-оналар, шунингдек, прокуратура органлари ҳамда бошқа манфаатдор идораларнинг "онлайн" режимида хабардор бўлиб туриши билан бирга, таълим соҳаси мутасаддиларининг таълим сифатини яхшилаш борасидаги масъулиятини оширишга ҳам хизмат қилмоқда.

[Давоми 5-бетда]

Бугун глобал муаммолардан бири бўлган одам савдоси барчани бирдек ташвишга солаётгани сир эмас. Бугун дунё ҳамжамияти ушбу муаммага қарши ҳамжиҳатликка кураш олиб бормоқда. Юртимизда ҳам бу борада кўплаб ишлар амалга оширилмоқда ва улар ўз самарасини бермоқда.

Долзарб муаммолардан бири

Фарух КАДИРОВ,

Навоий вилоят прокуратураси бўлим бошлиғи

Навоий вилоят прокуратураси органлари томонидан бошқа ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар ҳамда мутаассадди ташкилотлар билан ҳамкорликда Ўзбекистон Республикасининг "Одам савдосига қарши курашиш тўғрисида"ги Қонуни ва Президентимизнинг "Одам савдосига қарши курашиш самарадорлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Қарори, 2013-2014 йилларда одам савдосига қарши курашиш самарадорлигини янада ошириш борасидаги чора-тадбирлар режаси ҳамда 2013 йил 18 мартдаги Республика Идоралараро комиссияси томонидан ишлаб чиқилган Кўшма кўрсатма ижроси юзасидан муайян ишлар амалга оширилди.

Вилоят ҳудудий идоралараро комиссияси ҳамда ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларнинг асосий эътибори одам савдоси билан боғлиқ ноқонуний фаолиятга қўл урган жиноий гуруҳларнинг фаолиятига чек қўйишга, жиноятларнинг содир этилишига омил бўлаётган сабаб ва шарт-шароитларни бартараф қилишга, биринчи навбатда, аҳолининг бандлигини таъминлаш ва ҳуқуқий онгини юксалтиришга оид тадбирларни фаоллаштиришга, одам савдосининг салбий оқибатларини оммага етказиш борасидаги тарғибот тадбирларини кучайтиришга қаратиб келинмоқда.

Хусусан, вилоят ИИБ, МХХ ва бошқа ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар билан ҳамкорликда олиб борилган тезкор тадбирлар жараёнида одам савдоси билан боғлиқ 9 та жиноят аниқланиб, 3 таси одамлардан шахвоний мақсадларда фойдаланиш, 1 таси чақалоқ савдоси ва 5 таси меҳнат эксплуатацияси билан боғлиқ ҳолатлардир. Мазкур жиноий фаолият оқибатида 15 нафар эркак ва 4 нафар аёл жабр кўрган. Фуқаро Ж.Жўраев ва бошқаларнинг Қизилтепа туман прокуратурасига ёзган аризалари юзасидан олиб борилган тергов олди текшируви жараёнида Қизилтепа тумани Зарметан қишлоқ фуқаролар йиғинида истикомат қилувчи фуқаро Ш.Хамроев 2010-2013 йиллар давомида бир неча фуқарони Россия Федерациясига олиб бориб, мажбурий меҳнатга жалб қилганлиги ва ойлик иш ҳақларини бермасдан келганлиги аниқланган. Мазкур ҳолат юзасидан Ш.Хамроев тегишли жазога тортилди.

Вилоят прокуратураси, вилоят ИИБ ҳамда МХХ вилоят бошқармаси билан ҳамкорликда маҳаллий аҳолининг республика ҳудудидан чиқиб кетиши сабаблари таҳлил қилиниб, бундай ҳолатларнинг олдини олиш борасида тегишли профилактик тадбирлар амалга оширилмоқда.

Одам савдоси ва эксплуатация ҳолатларининг олдини олиш, бу иллатга қарши курашиш борасидаги талаблардан келиб чиққан ҳолда вилоят ҳокимлиги ҳамда ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар томонидан аҳолини иш билан таъминлаш, янги иш ўринлари яратиш масалаларига алоҳида эътибор қаратилмоқда. Шунингдек, бандликка кўмаклашиш марказларига ишга жойлаштириш масаласида 7205 нафар фуқаро мурожаат қилган бўлиб, улардан 6223 нафари ишга жойлаштирилди. Иш сўраб мурожаат қилганларнинг 384 нафарига ишсизлик нафақаси таъинланиб, 230 нафари жамоат ишларига жалб қилинди ва 154 нафари касб бўйича ўқитишга юборилди.

Ўтган даврда бевосита прокуратура органларининг ташаббуси билан Меҳнат ва аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш Бош бошқармаси ҳамда унинг ҳудудий бўлимлари ҳамкорлигида 21 та меҳнат ярмаркалари ташкил қилиниб, уларда 1111 нафар фуқаро ишга жойлаштирилди.

Вилоят прокуратураси органлари томонидан меҳнат ва бандликка доир қонунлар ижроси юзасидан ўтказилган текширишлар натижасида 9 та тақдимнома киритилиб, ноқонуний ҳужжатларга 1 та протест келтирилди. 4 нафар шахсга нисбатан маъмурий ва 12 нафар шахсга нисбатан интизомий жавобгарликка доир ишлар кўзгатилиб, фуқаролик ишлари бўйича судларга 33 млн. 733 минг сўмлик зарарларни ундириш ҳақида 49 та давво аризаси киритилди ва 5490 нафар шахснинг ҳуқуқлари тикланди.

"Ўзбекистон Республикасида 2014 йилда ёшларга оид давлат сиёсатини амалга оширишга қаратилган қўшимча чора-тадбирлар" Дастурининг 55-банди ижросини таъминлаш борасида вилоят ҳудудий идоралараро комиссияси томонидан хорижда ишлашнинг қонуний асослари ҳамда одам савдосига қарши курашишнинг мазмун-моҳиятини ёшларга тушунтиришга қаратилган "Одам савдоси — давр муаммоси" тарғибот лойиҳасини жойларда амалга ошириш чора-тадбирлари режаси ишлаб чиқилиб, тегишли ишчи гуруҳлари тuzилган.

Дастур ижроси доирасида вилоят прокуратура органлари ва одам савдосига қарши курашиш бўйича ҳудудий идоралараро комиссияси ҳамкорлигида вилоятнинг барча ўрта махсус касб-хунар коллежлари талабалари иштирокида давра суҳбатлари ўтказилмоқда. Тадбирлар жараёнида иштирокчи ёшларга буклетлар тарқатилиб, ўрта махсус касб-хунар коллежи талабалари томонидан одам савдосининг мундхис оқибатлари акс эттирилган сахна кўриниши ва видеороликлар намойиш этилмоқда. Ушбу тадбирлар маҳаллий ва марказий телевидение ва бошқа оммавий ахборот воситалари орқали кенг ёритилмоқда.

Фуқаролар мурожаатлари — эътиборимизда

Инсон ҳуқуқлари олий қаарият сифатида эъзозлангани, ҳар бир фуқаронинг конституций ҳуқуқлари ҳимоя қилиниш учун мустаҳкам ҳуқуқий асослар яратилган бу юртда ҳар бир шахс бевосита ўзи ва бошқалар билан биргаликда ваколатли давлат органларига, муассасаларига ёки халқ вакилларига ариза, таклиф ва шикоятлар билан мурожаат қилиш ҳуқуқига эга.

Баҳодир ШЕРАЛИЕВ,
Касби туман прокурори

Фуқаролар ва юридик шахсларнинг мурожаатларини кўриб чиқишда қонунийликни таъминлаш эса прокуратура органларининг энг муҳим вазифаларидан бири саналади. Шу боисдан ҳам ариза ва шикоятлар билан ишлаш, бу борада аниқланган қонунбузилиш ҳолатларига нисбатан тегишли чора-тадбирлар белгилаш туман прокуратурасининг доимий эътиборида. Зеро, Президентимиз Ислон Каримов таъкидлаганидек, прокуратура қонуннинг бажарилишини қатъий талаб қилувчи, унинг устуворлигини таъминловчи идора ҳисобланади.

Маълумки, ҳар бир мурожаат ортда инсон шахси туради. Шунинг учун ҳам туман прокуратураси Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 35-моддаси, "Фуқароларнинг мурожаатлари тўғрисида"ги Қонун ҳамда Бош прокурорнинг 2004 йил 10 декабрдаги "Фуқаролар ва юридик шахсларнинг мурожаатлари кўриб чиқишда қонунийликни таъминлаш тўғрисида"ги 37-сонли буйруғи талабларидан келиб чиқиб, мурожаатларни ўз вақтида, ҳар томонлама ва ҳолисона ҳал қилишга, бунда фуқароларнинг бузилган ҳуқуқларини тиклаш ва уларнинг қонуний манфаатларини ҳимоя қилишга эътиборни қаратаётти.

Хусусан, жорий йилнинг 7 ойи давомида туман прокуратурасига келиб тушган мурожаатларнинг 232 таси бевосита прокуратурада ҳал этилиб, 16 нафар шахснинг бузилган ҳуқуқлари тикланди. Мурожаатларни ўрганиш натижаларига кўра, ноқонуний қарорларни бекор қилиш ҳақида 5 та протест, қонунбузилиш, унинг келиб чиқиш сабаблари ва бунга имконият яратиб бераётган шарт-шароитларни бартараф этиш тўғрисида 2 та тақдимнома киритилди. 3 нафар шахс интизомий, 7 нафари эса маъмурий жавобгарликка тортилди, жами 8 млн. 48 минг сўмлик етказилган зарар ихтиёрий равишда ундирилиб, судларга 27 млн. 196 минг сўмлик зарарни ундириш учун 15 та ариза киритилди.

Амалиётда фуқароларнинг қабулига ҳам жиддий эътибор қаратилиб, бу борада ҳар бир ходимнинг масъулиятини ошириш чоралари кўрилмоқда. Чунончи, жорий йилнинг ўтган етти ойида туман прокуратураси томонидан жами 278 нафар фуқаро, шундан 36 нафари меҳнат жамоаларида, 23 нафари яшаш жойларида қабул қилинди.

Шунингдек, туман прокуратураси томонидан ҳудуд-

да "Фуқароларнинг мурожаатлари тўғрисида"ги Қонун ижроси юзасидан доимий прокурорлик назорати ўрнатилган бўлиб, ушбу даврда мазкур қонун ижроси аҳоли юзасидан туман ҳокимлиги, туман ИИБ, молия бўлими ва бошқа бир қатор идораларда ўтказилган текшириш натижаларига кўра, 10 нафар шахс интизомий, 8 нафар шахс маъмурий жавобгарликка тортилди, 9 та қонун бузилиш ҳолатини бартараф этиш ҳақида тақдимнома киритилди. Хусусан, туман ҳокимлигига 2014 йилнинг 31 май ҳолатида 99 та мурожаат келиб тушганлиги ва рўйхатга олинганлиги аниқланди. Мазкур қонуннинг 21-моддасида фуқаронинг мурожаатини кўриб чиққан давлат органи унга мурожаатни кўриб чиқиш натижалари тўғрисида ва қабул қилинган қарорнинг моҳияти ҳақида ёзма шаклда хабар қилиши, ариза ёки шикоят юзасидан қарор қабул қилган давлат органининг мансабдор шахси, агар фуқаро қарордан рози бўлмаса, унга қабул қилинган қарор устидан шикоят бериш тартибини тушунириши лозимлиги кўрсатилган. Шу билан бирга, фуқаронинг мурожаатини кўриб чиққан давлат органи, унинг мансабдор шахси мурожаатни кўриб чиқиш натижалари юзасидан қабул қилинган қарор ижросини назорат қилиши, агар фуқарога унинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатлари бузилиши натижасида зарар ёки маънавий зиён етказилган бўлса, қонунда белгиланган тартибда зарарнинг ўрнини қоплаш ёки маънавий зиённи компенсация қилишга доир чора-тадбирлар кўриши ҳам шартлиги кўрсатилган бўлса-да, ўрганишларда туман ҳокимлиги томонидан унга амал қилинмаганлиги аниқланди.

Тумандаги "Касби" қишлоғида яшовчи фуқаро Э.Пардаев ва бошқалар 2014 йил 14 мартда туман ҳокими номига ариза билан мурожаат қилиб, "Султон Мир Хайдар ота" зиёратгоҳига боришдаги автобекет ўрнига замонавий услубдаги автобекет қурилишига ёрдам беришни сўрашган. Мазкур ариза туман ҳокимлиги томонидан текширилган бўлса-да, ариза муаллифларига жавоб хати юборилмаган.

Бундан ташқари, туман архитектура ва қурилиш бошқармасида мазкур қонуннинг ижроси ўрганилганда, мурожаатлар кўриб чиқишида фуқаролар ва юридик шахсларнинг бузилган ҳуқуқларини тиклаш борасидаги ишлар талаб даражасида ташкил этилмаган-

лиги, мазкур қонуннинг айрим моддалари талаблари бузилишига йўл қўйилганлиги аниқланди. Масалан, "Денов" қишлоғида яшовчи фуқаро М.Умидова жорий йилнинг 18 январида туман ҳокими номига ариза билан мурожаат қилиб, савдо ва маиший хизмат кўрсатиш дўконини фойдаланишга топшириш қарорини расмийлаштириб беришни сўраган. Мазкур ариза туман ҳокимининг биринчи ўринбосари томонидан архитектура ва қурилиш бошқармасига юборилган. Бошқарма томонидан ариза ўрганилмаган ва муаллифига жавоб хати юборилмасдан йиғма жилдга тикиб қўйилган.

Бундан ташқари, "Муг'лон" қишлоғида яшовчи фуқаро М.Шарипованинг туман ҳокими номига 2013 йил 8 октябрда ва 2014 йил 22 апрелда ёзган аризаларига туман архитектура ва қурилиш бошқармаси бошлиғи С.Гелдиев "Фуқароларнинг мурожаатлари тўғрисида"ги Қонун талабларини бузиб, асоссиз жавоб берган. Шунингдек, "Қорақўнғирот" қишлоғида яшовчи фуқаро А.Махатовнинг 2014 йил 5 майда фермер хўжалиғи дала майдонидан ишчилар учун бино қуришга рўхсат беришни сўраб ёзган аризаси шу кунга қадар текширилмасдан, йиғма жилдга тикиб қўйилган. Бундай миқдорларни кўплаб келтириш мумкин.

Қайд этилган қонунбузилишлари юзасидан туман ҳокимлигига ва вилоят архитектура ва қурилиш бошқармасига тақдимнома ҳамда туман архитектура ва қурилиш бошқармаси бошлиғи С.Гелдиевга МЖТнинг 43-моддаси билан маъмурий жавобгарлик тўғрисида иш кўзгатилиб, кўриб чиқиш учун ЖИБ Қарши туман судига юборилган.

Инсоннинг ақли ва тафаккури воситасида маънавият шаклланади. Ўз навбатида, маънавият уни юксаликка кўтараяди. Қонун эса уларнинг барчасини ёлғиз таъсирлардан ҳимоя қилади. Президентимиз Ислон Каримовнинг "Юксак маънавият — энгилмас куч" асарини ўқиган ва уққан ҳар бир киши, хусусан, раҳбар ҳодимлар, мутасаддилар маънавият тамойиллари тўғрисида кенг тушуна оладилар ва уларнинг қонуналигига бўлган ҳурматлари ҳам ошади. Зеро, қонунларимизга ҳурмат, маънавият ва масъулият ҳисси фуқароларнинг аризалари, шикоятлари ҳамда мурожаатлари билан ишлаш ва уларга ҳозиржавоблик кўрсатишда ниҳоятда муҳим аҳамиятга эга. Қонун устуворлигига асосланган қучли давлатдан қучли фуқаролик жамаияти сари борар эканмиз, буни ҳоҳ мансабдор шахс, ҳоҳ оддий фуқаро бўлсин, асло ёдидан чиқармаслиги керак.

Болаларнинг соғлом камол топишида ота-онанинг мажбурияти

Мамлакатимизда ёш авлодни ижтимоий ҳимоя қилиш, уларни маънавий ва jisмоний жиҳатдан баркамол шахс этиб тарбиялаш давлат сийсати даражасига кўтарилган масаладир. Давлатимиз раҳбари 2014 йилни "Соғлом бола йили" деб эълон қилар экан: "Соғлом бола — аввало, соғлом ва аҳил оиланинг меvasидир. Биз оилани ҳаёт давомийлигини таъминлайдиган, келажак насрлар тақдирига кучли таъсир кўрсатадиган тарбия маскани сифатида қабул қиламиз. Катталарга ҳурмат, кичикларга иззат, оламийлик, меҳр-оқибат, ўз Ватанига, халқига садоқатли бўлиш каби олижаноб фазилатлар айнан онла муҳитида шаклланади", дея алоҳида таъкиллади.

Юртбошимизнинг ушбу сўзларида бола тарбиясида оиланинг ўрни бекиёс эканлиги қайд этилиб, бунда ота-онанинг бола тарбияси учун, айниқса соғлом бола камолоти учун масъулияти юқори эканлиги ифодаланади.

Давлатимиз раҳбари томонидан "Соғлом бола йили" Давлат дастурини ишлаб чиқишда ҳам биринчи навбатда, оналик ва болалиқни ҳимоя қилиш, оилаларда соғлом муҳитни кучайтириш, уларнинг иқтисодий ва маънавий асосларини мустаҳкамлаш каби масалаларга алоҳида эътибор қаратиш лозимлиги белгилаб берилди.

Оила жамиятнинг кичик бир бўлаги ҳисобланиб, унинг мустаҳкамлиги ва барқарорлиги юртининг келажигини белгилловчи омилдир. Оиланинг жамият раънақида тутган ўрни бекиёс эканлиги алоҳида эътиборга олинб, Ўзбекистон Республикасининг Конституциясида оила жамиятнинг асосий бўлини эканлиги қайд этилиб, жамият ва давлат муҳофазасида бўлиши қатъий белгилаб қўйилган.

Ўзбекистон Республикасида оила муносабатларини тартибга солишда Конституция билан бир қаторда унинг нормаларига асосланган ҳолда ишлаб чиқилган Оила кодекси муҳим аҳамиятга эга. Ушбу Кодекс оила муносабатларида ота, она ва фарзандларнинг бир-бирига нисбатан бўлган ҳуқуқ ва мажбуриятларини ҳам белгилайди.

Ўзбекистон Республикаси Оила кодексининг 65-моддасида боланинг оилада яшаш ва тарбияланиш ҳуқуқи белгилаб берилган. Унга кўра, ҳар бир бола оилада яшаш ва тарбияланиш, ўз ота-онасини билиш, уларнинг ғамхўрлигидан фойдаланиш, улар билан бирга яшаш ҳуқуқига эга, бола манфаатларига зид бўлган ҳолатлар бундан мустаснодир.

Бола ўз ота-онаси томонидан тарбияланиши, ўз манфаатлари таъминланиши, ҳар тарафлама камол топиши, инсоний қадр-қимматлари ҳурмат қилиниши ҳуқуқига эга.

Боланинг ота-онаси бўлмаганда ёки улар ота-оналик ҳуқуқидан маҳрум қилинганда ва бола ота-она қарамоғидан маҳрум бўлган бошқа ҳолларда унинг оилада тарбияланиш ҳуқуқи васийлик ва ҳомийлик органи томонидан таъминланади.

Ота-она болаларининг қонун ҳужжатларида белгиланган зарур даражада таълим олишини таъминлаши шарт.

Ота-онанинг фарзандлар олдидаги мажбуриятдан яна бири ота-онанинг вояга етмаган болаларига таъминот беришидир. Вояга етмаган болаларига таъминот бериш мажбуриятини ихтиёрий равишда бажармаган ота (она)дан суднинг ҳал қилув қарорига ёки суд буйруғига асосан алимент ундирилади.

Бугунги кунда 14 ёшга тўлмаган вояга етмаганларни меҳнатга жалб қилганлик учун

ҳам ота-оналарнинг жавобгарлиги тегишли норматив-ҳуқуқий ҳужжатларда мустаҳкамланди. Жумладан, Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги ва Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 2009 йил 15 январдаги қарори билан тасдиқланган "Вояга етмаганларнинг меҳнатидан фойдаланишга йўл қўймаслик бўйича талаблар тўғрисида"ги Низомда ота-оналар (уларнинг ўрнини босувчи шахслар) ўзларининг вояга етмаган болалари меҳнатидан фойдаланишда боланинг соғлиғи ҳолати ва касаллигининг олдини олишга жавобгарлиги, шунингдек уларнинг вояга етмаган болаларини бирор-бир жазони қўллаш билан таҳдид қилиш орқали иш бажаришга мажбурлашлари тақиқланади.

Ота-онанинг бу мажбуриятлари асосан болани моддий ва маънавий жиҳатдан баркамол бўлиб етиштиришга қаратилган.

Бугунги кунда айрим ота-оналарнинг фарзандлар олдидаги мажбуриятини бажармаслиги натижасида вояга етмаганларни баркамол инсон қилиб тарбиялашда айрим муаммолар келиб чиқмоқда. Айниқса, айрим ота-оналарнинг ўз фарзандларини даромад манбаига айлантириш ҳолатлари учрамоқда. Яъни 14 ёшга тўлмаган вояга етмаган болаларни турли ишларга жалб қилиш, ҳали мажбурий таълимни тугатиб улгурмаган қизларни ўзида молиявий жиҳатдан бакувватроқ жойга эрта турмушга бериш ёки бўлмаса ҳали вояга етмаган болаларни чет давлатларга пул топиш учун юбориш ҳолатлари учраб турибди. Бу эса болаларнинг таълим олишга бўлган ҳуқуқлари бузилишига олиб келмоқда.

Ота-оналарнинг бу каби ўз фарзандларининг таълим олишга беарвоқлик билан қарашлари натижасида умумтаълим мактабларида ўқувчиларнинг дарсларга қатнашмаслик ҳолатлари ҳам учраб турибди. Прокуратура органилари томонидан ўқувчиларнинг ўқишга қатнашшини таъминлашга доир олиб борилган чора-тадбирлар натижасида мактабларнинг, коллеж ва лицейларнинг

ўқувчилари ўқишга қайтарилмоқда.

Ўзбекистон Республикасининг Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексининг 47-моддасида болаларни тарбиялаш ва уларга таълим бериш борасидаги мажбуриятларини бажармаганлиги, шунингдек, болаларнинг мажбурий умумий ўрта таълим, ўрта махсус касб-хунари таълими олишига ота-оналар ёки уларнинг ўрнини босувчи шахслар томонидан тўққинлик қилганлик учун маъмурий жавобгарлик назарда тутилган. Ўз фарзандларини тарбиялаш ва уларга таълим бериш борасидаги мажбуриятларини бажармаган, болаларининг мажбурий умумий ўрта таълим, ўрта махсус касб-хунари таълими олишига тўққинлик қилган ота-оналарга маъмурий жавобгарлик чоралари қўлланилган.

Ёшларнинг узлуксиз мажбурий таълим билан қамраб олинишига салбий таъсир ўтказадиган муаммолари ҳолатлардан яна бири ўқувчи қизларнинг, шу жумладан, никоҳ ёшига тўлмаган қизларнинг эрта никоҳга қиришидир.

Ота-оналарнинг бу каби қонунбузарлиги, яъни ота-она ёки уларнинг ўрнини босувчи шахслар томонидан никоҳ ёшига етмаган шахсни эрга бериш ёхуд ўйлантирилганлик учун Ўзбекистон Республикасининг Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексидеги тегишли жавобгарлик белгиланган. Ушбу қонунбузарлик ҳолати маъмурий жавобгарлик чораси қўлланилгандан сўнг такроран содир этилганда Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 125-1-моддаси билан никоҳ ёши тўғрисидаги қонун ҳужжатларини бузганликда айбланиб жиноий жавобгарлик қўлланилиши назарда тутилган.

Албатта, қонунчиликда белгиланган бу талаблар вояга етмаган болалар ва ёшларнинг соғлом муҳитда камол топишига, 12 йиллик мажбурий таълимни пухта эгаллашига ва келажакда фойдали бирор касб

Матлуба АМИНЖОНОВА,
Бош прокуратуранинг Олий ўқув
курслари бошлиғи ўринбосари

эгаси бўлиб етиштиришга хизмат қилади.

Лекин юқорида қайд этилгандек, айрим ота-оналарни ўз фарзандлари келажакда ким бўлиши, қандай ҳаёт кечириши умуман қизиқтирмайди. Шунинг учун ҳам амалиётда ота-оналар томонидан вояга етмаган болаларни соғлиғи ва jisмоний ривожланишига салбий таъсир қўратиши мумкин бўлган шароитларда ишлашга жалб этиш, бунинг натижасида улар ҳали вояга етмасдан туриб ногиронликка чалиниши ҳолатлари учраб туради.

Ўз фарзандларининг тақдирига бу қадар бефарқ қарайдиган ота-оналарнинг учраб туриши афсусланарли ҳол, албатта. Лекин давлат томонидан вояга етмаганларнинг ҳуқуқлари тўла ҳимояга олинган ва бу каби ота-оналар учун ҳам юқорида қайд этилгандек, қатъий жавобгарлик чоралари белгиланган. Фарзандлар тарбиясига ва моддий эҳтиёжига бефарқлик учун белгиланган бу каби жавобгарлик чораларини ҳар бир ота-она тўла ҳис этиши ҳамда давлатимиз томонидан вояга етмаганларга қўрсатилган ғамхўрликни қадрлашлари лозим. Бу вояга етмаганларнинг билимли, соғлом ва бакувват бўлиб вояга етишларини таъминлаш бўйича давлат томонидан ота-оналарга қўйилган асосий талабдир.

Албатта, болаларнинг соғлом камол топишида нафақат давлат ғамхўрлиги, балки ота-оналарнинг ҳам ўз фарзандлари олдидаги мажбуриятини бажариши муҳим аҳамиятга эга. Бунинг учун оилаларнинг мустаҳкамлигини таъминлаш, ҳар бир ота-онанинг ўз фарзандлари олдидаги мажбуриятини аниқлаб етиши ва шу аснода жамиятнинг мустаҳкам пойдеворини яратиш ҳар бир инсоннинг асосий мақсади ва мажбурияти бўлиб қолиши лозим.

Ёшлар тақдирига бефарқ эмасмиз

/Давоми. Бошланиш 3-бетда/

"Соғ танда — соғлом ақл" деганларидек, вояга етмаганларнинг ижтимоий ҳимоясини таъминлаш ва соғлиғини сақлашга оид қонун ҳужжатларининг ижросини таъминлашда болалар тиббий кўригининг ташкил этилиши ҳам муҳим ўрин тутди. Бу тадбирлар натижаси ўлароқ касалликлар эрта аниқланиб, уларга малакали тиббий ёрдам кўрсатилиши аҳоли чукур таҳлил қилинди. Вояга етмаганларга тиббий хизмат кўрсатиш соҳасидаги мавжуд камчилик ва муаммоларни ҳал қилишга қаратилган кундалик таҳлил ва тезкор ахборот алмашинуви йўлга қўйилиб, тегишли муассаса ҳамда идоралар фаолияти мувофиқлаштирилиб борилади.

Мамлакатимизда амалга оширилган ишхотларда ижтимоий ҳимояга муҳтож қатламга эътибор қаратиш ҳам муҳим ўрин эгаллайди. Уларнинг турар жой ва мулкий ҳуқуқларини таъминлаш, айниқса етим ва ота-она қарамоғидан маҳрум бўлган ва таълим муассасаларида тарбияланаётган болаларнинг турар жойлари сақлаб турилиши, таълим муассасаларини битираётган бу тоифадаги муҳтож болаларга маҳаллий давлат ҳокимияти органилари томонидан белгиланган тартибда турар жой берилиши ёки турар жой сотиб олиш учун мақсадли молиявий маблағлар ажратилишини таъминлаш масалаларига жиддий эътибор берилаяпти. Вилоят прокуратураси томонидан меҳрибонлик уйи битирувчиларнинг кейинги тақдир, уларнинг ижтимоий ва иқтисодий шароитлари бевоқифа яшаш жойларига бориб ўрганил-

ди. Таҳлиллар ва текширишлар давомидеги Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2010 йил 2 августдаги "Етим болалар ва ота-она қарамоғидан маҳрум бўлган болаларни турар жойлар билан таъминлаш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Қарорига мувофиқ бу тоифадаги 18-23 ёшгача бўлган шахслар жойлардаги ҳокимликлар томонидан уй-жой билан таъминланиши лозим бўлса-да, улар амалда меҳрибонлик уйини битиргач, қаровсиз қолишгани аниқланди.

Ўрганилган ҳолатлар юзасидан ҳамда етим ва ота-она қарамоғидан маҳрум бўлган битирувчиларнинг гайриқонуний таъсирлар остига тушиб қолишининг олдини олиш мақсадида бир қатор чора-тадбирлар амалга оширилди. Жумладан, вилоят ҳокимлигига киритилган тақдирнома асосида собиқ "Бухоротеқс" ҳиссасдорлик

жамиятига қарашли 3 қаватли профилактика биноси етим ва ота-она қарамоғидан маҳрум бўлган битирувчилар учун уй-жой сифатида ажратилди. Вилоят прокуратураси ва ҳокимлик ҳамкорлигида бино қарийб 4 млрд. сўмлик маблағ ҳисобига мукаммал таъмирланди ва ободонлаштирилди. Шинам ва замонавий қўринишга эга бўлган мазкур бино қўлай жиҳозлар билан таъминланиб, ўз эгаларига топширилди.

Хулоса ўрнида шунини айтиш жоизки, амалга оширилаётган бундай чора-тадбирлар, аввало, юртимизда инсон қадрининг олий даражада эъзозланишини намоён этади. Ёшларнинг келажак эгалари сифатида эътироф этилиши эса уларнинг тақдирига барчамиз дахлдор эканлигимизни англатади, зиммамизга улкан масъулият юклайди.

Қонун устуворлиги — бош мақсадимиз

(Давоми. Бошланғичи 1-бетда)

Ўзбекистон Республикаси жиноят-процессуал қонунчилигини янада тақомиллаштириш, жиноят процесси иштирокчиларининг ҳуқуқ ва эркинликларини тўла таъминлашининг кафолатлаш, шунингдек миллий қонунчилигимизни халқаро ҳуқуқ нормаларига мослаштиришга эришиш мақсадида Бош прокурорнинг қонунчилик таъаббуси ҳуқуқи асосида Ўзбекистон Республикаси Жиноят-процессуал кодексини "Йўқолган жиноят ишини ёки унинг

материалларини тиклаш" деб номланган алоҳида модда билан тўлдириш тақлифи Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига киритилди.

Узоқ давом этган музокара-лардан сўнг, "Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни Қонунчилик палатаси томонидан 2014 йил 23 августда қабул қилиниб, Сенат томонидан 2014 йил 28 августда маъқулланди.

2014 йилнинг 5 сентябридан кучга кирган мазкур қонун билан

Ўзбекистон Республикасининг Жиноят-процессуал кодексига "Йўқолган жиноят ишини ёки унинг материалларини тиклаш" деб номланган 348¹-модда киритилди. Ушбу янги модда талабига кўра, йўқолган жиноят ишини ёки унинг материалларини тиклаш прокурорнинг қарорига кўра, жиноят иши ёхуд унинг материаллари судда йўқолган тақдирда эса икки ўнчун прокурорга юбориладиган суд ажримига кўра амалга оширилади.

Йўқолган жиноят ишини ёки унинг материалларини тиклаш жиноят иши ҳужжатларининг ушбу Кодексда белгиланган тар-

тибда далиллар деб топилиши мумкин бўлган сақлаб қолинган қўчирма нусхалари бўйича ва процессуал ҳаракатларни бажариш орқали амалга оширилади.

Жиноят иши тикланаётганда суриштирув, дастлабки тергов ишларини юритиш, қамоқда сақлаш ва уй қамоғи муддатлари ушбу Кодекснинг 245, 341 ва 351-моддаларига белгиланган тартибда ҳисобланади.

Агар йўқолган жиноят иши бўйича қамоқда сақлашнинг ёки уй қамоғининг охириги муддати тугаган бўлса, айбланувчи дарҳол озод қилиниши керак.

Таъкидлаб ўтиш жоизки, жи-

ноят ишларини юритишнинг жиноят-процессуал қонунларда белгиланган тартиби, энг аввало, жамиятда қонунийликни мустаҳкамлашга, жиноятларнинг олдини олишга, шахс, давлат ва жамият манфаатлари ҳимоя қилинишини таъминлашга қаратилган. Бинобарин, Жиноят-процессуал кодексига киритилган мазкур норма ҳар бир жиноят иши бўйича суд ишларининг қонунда белгиланган доирада юритилишини таъминлашга, жиноят процесси иштирокчиларининг ҳуқуқ ва эркинликларини тўлақонли кафолатлашга хизмат қилади.

Соғлом авлодни тарбиялашда васийлик ва ҳомийликнинг ўрни

Мустақилликнинг дастлабки кунларидан бошлаб юксак тафаккур ва маънавиятга эга, миллий ва умуминсоний қадриятлар руҳида тарбияланган баркамол авлоднинг камол топтиришга катта эътибор қаратилиб келинмоқда. Хусусан, Президентимиз Ислам Каримовнинг "Бугунги кунда бизнинг қилаётган барча ишларимиз фарзандларимизнинг бахту саодати, уларнинг ёруғ келажаги учун амалга оширилмоқда. Лекин бахту саодат фақат бойлик, мол-мулк билан белгиланмайди. Одобли, билимдон ва ақли, меҳнатсевар, иймон-этиқодли фарзанд нафақат ота-онанинг, балки бутун жамиятнинг энг катта бойлигидир.

Шу ҳақиқатдан келиб чиққан ҳолда, ёшларимизни ҳар томонлама соғлом ва баркамол қилиб тарбиялаш, ҳаёт абайлиги, авлодлар давомийлигини таъминлайдиган маънавият қўргонни бўлиши билан мустаҳкамлаш бугунги кунда барчамизнинг нанкин асосий вазифамиз, балки инсоний бурчимизга айланишини истаримиз", деган фикрлари ёшлар тарбиясида, уларнинг жамиятда ўз ўрнини топишларида фуқароларимизнинг бирдек масъулият билан ёндашиши лозимлиги, ушбу вазифаларни амалга ошириш давлат сиёсати даражасига кўтарилганининг ёрқин далилидир.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати томонидан 2013 йил 12 декабрда қабул қилинган "Васийлик ва ҳомийлик тўғрисида"ги Қонун болаларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилишда муҳим ҳуқуқий асос бўлиб хизмат қилади. Расман эълон қилинган кундан олти ой ўтган кучга кирган қонун 50 моддадан иборат бўлиб, унинг мақсади васийлик ва ҳомийлик соҳасидаги муносабатларни тартибга солишдан иборатдир.

Қонунни шарҳлаш юзасидан ўз фикр-мулоҳазаларини билдиришдан олдин ундаги асосий тушунчалар сифатида васийлик ва ҳомийликка берилган таърифни баён қилсак мақсадга мувофиқ. Васийлик — ўн тўрт ёшга тўлмаган етим болаларни ва ота-онасининг қарамоғидан маҳрум бўлган болаларни, шунингдек суд томонидан муомалага лаёқатсиз деб топилган фуқароларни уларга таъминот, тарбия ва таълим бериш, уларнинг мулкий ва шахсий номулкий ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш мақсадида жойлаштиришнинг ҳуқуқий шакли. Ҳомийлик — ўн тўрт ёшдан ўн саккиз ёшгача бўлган етим болаларни ва ота-онасининг қарамоғидан маҳрум бўлган болаларни, шунингдек суд томонидан муомала лаёқати чекланган фуқароларни уларга таъминот, тарбия ва таълим бериш, уларнинг мулкий ва шахсий номулкий ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш мақсадида жойлаштиришнинг ҳуқуқий шакли. Соғлигининг ҳолатига кўра мустақил равишда ўз ҳуқуқларини амалга ошира олмайдиган ва ўз мажбуриятларини бажара олмайдиган вояга етган муомалага лаёқатли фуқароларга бу шахсларнинг илтимосига кўра ҳомийлик белгиланиши мумкин. Шунингдек, қонунда васийликдаги ёки ҳомийликдаги шахс ва васийлик ёки ҳомийлик белгиланишига мўжоз бўлган шахслар тушунчаларига таъриф бериб ўтилган.

Юқоридаги тушунчалардан шуни тушуниш мумкинки, қонуннинг қабул қилиниши давлат томонидан ёшларга қилинаётган ғамхўрликнинг яна бир ифодасидир.

Қонуннинг 4-моддасига кўра, васийлик ва ҳомийлик соҳасидаги давлат сиёсатининг асосий йўналишлари қуйидагилардан иборат: васийлик ёки ҳомийлик белгиланишига мўжоз бўлган шахсларнинг ўз вақтида аниқланиши, ҳисобга олиниши ва жойлаштирилишини таъминлаш; васийликдаги ёки ҳомийликдаги шахсларнинг ҳуқуқлари, эркинликла-

ри ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш, васийлик ва ҳомийлик тўғрисидаги қонун ҳужжатлари ижросини таъминлаш, болаларни оилада тарбиялаш шаклининг устуворлигини таъминлаш, васийлик ёки ҳомийлик белгиланишига мўжоз бўлган шахслар таъминот, тарбия ва таълим бериш, уларнинг мулкий ва шахсий номулкий ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш; васийлик ёки ҳомийлик белгиланишига мўжоз бўлган шахсларнинг зарур ҳужжатларини тайёрлаш ва уларни жойлаштириш; васийликдаги ёки ҳомийликдаги ҳақда васийлик ёки ҳомийлик белгиланишига мўжоз бўлган шахсларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш; васийлар ва ҳомийларнинг мажбуриятлари бажарилишини, васийликдаги ёки ҳомийликдаги шахсларнинг таъминоти, уларга тарбия ва таълим бериш шароитларини, шунингдек мол-мулкни бут сақланишини таъминлаш устидан назорат қилиш.

Қонуннинг 4-боби васийлик ва ҳомийликни белгиллаш ва тайинлашга бағишланган, яъни унга кўра, васийлик ва ҳомийлик туман, шаҳар ҳокимиятининг қарори билан белгиланади. Васийлик ёки ҳомийлик васийлик ёки ҳомийлик белгиланишига мўжоз бўлган шахснинг яшаш жойи бўлиши, агар шахс умийан яшаш жойига эга бўлмаса, васийнинг ёки ҳомийнинг яшаш жойи бўлиши белгиланади. Ота-она яшаш жойида вақтинча бўлмаганда, агар бола улар томонидан олти ойдан ортиқ муддатга қариндошларининг ёки бошқа яқин кишиларининг васийлигида ёки ҳомийлигида ва назорати остида қолдирилган бўлса, мазкур шахсларнинг болага нисбатан васийлиги ёки ҳомийлиги белгиланади. Бунда уларнинг ахлоқий ва бошқа шахсий фазилатлари, мажбуриятлари бажариш қобилияти, оила муҳити ва ўзаро муносабатлар, хоши-истаклар инобатга олиниши лозим. Ота-онаси бўлган вояга етмаганларга нисбатан те-

гишли васийлик ва ҳомийлик органи уларнинг ота-онаси ёки қариндошлари қарамоғида бўлмаганлиги факти аниқланган кундан эътиборан васийнинг ёки ҳомийнинг мажбуриятларини бажариш бўлиши истагани билдирган шахс ҳақидаги маълумотларни олиш мақсадида ҳуқуқни муҳофаза қилувчи ва фуқаролик ҳолати далолатномаларини ёзиш органларига, шунингдек соғлиқни сақлаш муассасаларига ёзма сўровнома юборилади. Васий ёки ҳомий бўлиш истагани билдирган шахс ҳақидаги васийлик ёки ҳомийлик органи томонидан олинган маълумотлар ҳамфий бўлиб, ошқор қилинмайди. Васий ва ҳомий тайинлаш тартиби Вазирлар Маҳкамаси томонидан белгиланади.

Қонуннинг 6-бобида васий ва ҳомийларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари, уларнинг ҳуқуқларига оид нормалар мустаҳкамланган. Бинобарин, 31-моддада ифода этилгандек, васийлар ўз васийлигидаги шахсларнинг қонуний вакили бўлиб, улар мажбуриятларини бажаришга қўмақлашади. Васийлар ва ҳомийлар ўз васийлигидаги ёки ҳомийлигидаги шахсони унинг фикрини ҳақда мутасадди органлар тавсияларини ҳисобга олган ҳолда тарбиялаш усулларини мустақил белгиллашга, болани қонуний асосларсиз ўзида ушлаб турган ҳар қандай шахсдан жумладан, ота-онасидан ҳамда бошқа яқин қариндошларидан уни қайтариб беришни суд тартибиде талаб қилишга, ўз васийлигидаги ёки ҳомийлигидаги шахсга таълим-тарбия бериш ва унинг соғлигини сақлаш бўйича ҳуқуқий, услубий, диагностика ҳамда маслаҳат ёрдами олиш каби ҳуқуқларга эга. Бироқ бу боланинг ота-онаси ва бошқа яқин қариндошлари билан мулоқотда бўлишига тўқсизлик қила олмайд (бундай мулоқот васийликдаги ёки ҳомийликдаги шахснинг манфаатларига мос келмайдиган ҳоллар бундан мустасно).

Қонуннинг 32-моддасида васийлар ва ҳомийларнинг мажбуриятлари баён этилган. Улар яшаб жойи ўзгарганилиги ҳақида васийлик ва ҳомийлик органини хабардор этиши, ўз васийлигидаги ёки ҳомийлигидаги шахсони тарбиялаш, таъминоти, соғлиги, жисмоний, руҳий, маънавий-ахлоқий қамолоти ҳақида ғамхўрлик қилиши, унинг ҳуқуқ, эркинлик ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиши, ўз васийлигидаги ёки ҳомийлигидаги шахснинг мактабга таълим, умумий ўрта, ўрта махсус касб-хунари таълими олиш учун шарт-шароит яратиши, алимент, пенсия, нафақа ҳамда қонун ҳужжатларига мувофиқ бошқа ижтимоий тўловлар тўлашни талаб қилиш юзасидан зарур чоралар қўриши, болага топширилган мол-мулкни асраб-авайлаши зарур.

Ўз ҳомийлигидаги шахс билан бирга яшаётган ҳомийнинг яшаб жойини

Ойбек ЯКУБОВ,
ТДЮУ Ҳуқуқий тадқиқотлар маркази
катта илмий ходими

ўзгартириши васийлик ва ҳомийлик органининг ёзма рухсати ва ўн тўрт ёшга тўлган вояга етмаганнинг розилиги билан амалга оширилади. Ҳомийнинг ўз ҳомийлигидаги ўн олти ёшга тўлган шахсдан алоҳида яшашига, агар бу боланинг тарбияси, таъминоти ва таълим олишига, ҳуқуқ, эркинлик ва қонуний манфаатлари ҳимоя қилинишига салбий таъсир қўрсатмаса, васийлик ва ҳомийлик органларининг ёзма рухсати билан йўл қўйилади. Васийлигидаги ёки ҳомийлигидаги вояга етмаган шахснинг турар жойи мавжуд бўлмаган тақдирда, васий ёки ҳомий уй-жой тўғрисидаги қонун ҳужжатларига мувофиқ уни олиш бўйича чоралар қўриши шарт. Васийлик ва ҳомийлик бўйича мажбуриятлар бепул бажарилади. Васийлар ёки ҳомийларнинг зиммасида қонун ҳужжатларига мувофиқ бошқа мажбуриятлар ҳам бўлиши мумкин.

Асосий масалалардан бири — васийликдаги ёки ҳомийликдаги шахсларнинг мулкий ҳуқуқларини ҳимоя қилишидир. Шу боис қонуннинг 34-моддасида васийликдаги ёки ҳомийликдаги шахслар мулкий ҳуқуқларининг кафолатлари ўз ифодасини топган. Васийлигидаги ёки ҳомийлигидаги шахслар васийларнинг ёки ҳомийларнинг мол-мулкига нисбатан, васийлар ва ҳомийлар эса васийлигидаги ёки ҳомийлигидаги шахсларнинг мол-мулкига, шу жумладан, алимент, пенсия, нафақа суммалари ва бошқа ижтимоий тўловларга нисбатан мулк ҳуқуқига эга бўлмайди. Болалар ўз васийларининг ёки ҳомийларининг мол-мулкидан уларнинг розилиги билан фойдаланишга ҳақли. Васийларга ёки ҳомийларга васийлигидаги ёки ҳомийлигидаги шахсларнинг мол-мулкидан ўз манфаатлари йўлида фойдаланиш тақиқланади.

Қонуннинг 35-моддасига мувофиқ, васийлигидаги ёки ҳомийлигидаги шахснинг мол-мулкни божариш мол-мулкнинг жойлашуви бўйича белгиланади. Васийлар ўз васийлигидаги шахснинг пул маблағларини банк ва бошқа кредит ташкилотларига қўйишга ҳақли. Банк ва бошқа кредит ташкилотларига қўйилган пул маблағларини сарфлаш фақат бола таъминоти учун васийлик ва ҳомийлик органининг ёзма рухсатида кўра амалга оширилади.

"Васийлик ва ҳомийлик тўғрисида"ги Қонуннинг қабул қилиниши мамлакатимизда болаларга келажагимиз эгалари сифатида ҳар томонлама ғамхўрликнинг ёрқин исботидир. Барча фуқароларнинг бундай масалага масъулият билан ёндашишлари, шунингдек етим ёки ота-она қаровисиз қолган шахслар тақдирига бефарқ бўлмасликлари — фуқаролик фаоллиги намунасиридир. Шундай экан, келажақ авлод ҳақида қайғуриш ва уларга ғамхўрлик қўрсатишни ҳар доим, зарур бўлса ҳар кун қилишимиз лозимлигини унутмайлик.

Оғуфуршлар панжара ортига равона бўлишди

Ҳаёт ўзи азалади шундай: кимдир ғолиб, кимдир эса мағлуб.
Инсон инсондан мағлубиятга учраши табиий бир ҳолат, аммо нафси теграсида ожиз қолиши бориб турган тубанлик. Ўз навбатида, бу қуллик, манқуртликка маҳкум бўлоқ, дегани ҳам.
Савол туғилади: хўш, бу қандай қуллик, қандай манқуртлик?

“Камикадзе” атамасини эшитгансиз. Иккинчи жаҳон уруши йилларида ўзини ҳарбий самолёти билан портлатиб, қурбон қилиши орқали Америка ҳарбийлари ва ҳарбий базаларига қирон келтирувчи япон зобитларини шундай деб аташган. Кейинчалик бу атама турли оқимлар таъсиридаги динни ниқоб қилиб олган жангари тўдалар, террорчилар ва мафия орасида амалда кенг қўлланилиб, дунё мамлакатлари тинчлигига раҳна сола бошлади. Бу борада пухта-пишқ тузилган “сценарий” асосида иш кўрувчи валинеъматлар, дунёнинг тизгинини қўлларига олишга уринаётган катта куч — “қўғирчоқбоз” сиёсатдонлар ўз қабиҳ ниятларини амалга ошириш учун мақсадлари йўлида шундай одамларни тайёрлашдики, улар маълум бир миқдорда “наркотик” қабул қилишди-да, мияларига сингдирилган ақида таъсири остида ҳеч нимадан тап тортмайдилар, ҳатто ўзларини қурбон қилишдан ҳам. Баъзи мутаассиблар бу ҳолини “Худо йўлида шахид бўлиш”га йўйишди. Аслида эса бу мутлақо нотўғри тушунча. Негаки, Аллоҳ ўз жониға қасд қилгувчиларни хўш кўрмайди. Камикадзе, бир сўз билан айтганда, манқурт деганидир. Манқурт эса ўз-ўзини бошқара олмайдиган, ўз фикрига эга бўлмаган, кимнингдир буйруғи ва таъсири остида иш бажарувчи қул, зомби...

Нима, улар тасодифан шундай бўлиб қолган, деб ўйлай-

сизми? Йўқ! Кейин, бу сиз ўйлаганчалик машҳур ёзувчи Чингиз Айтматовнинг “Асрга татигулик кун” асаридаги манқурт — Найман онанинг ўғли Жўламон ҳам эмас. Биз айтмоқчи бўлган манқуртлар ундан ҳам баттар, маънавиятсиз, ўз келажагининг Азроили ва гўркови... Наркомания касалига мубтало бангилардир.

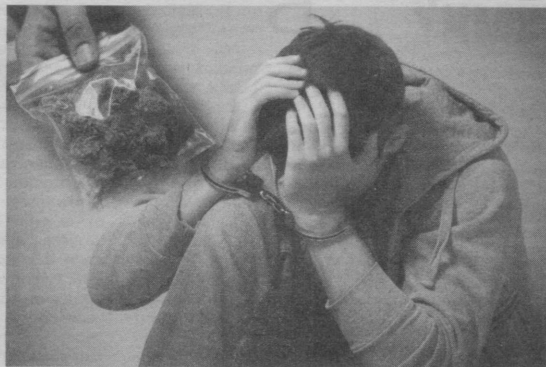
Гиёҳвандлик бу ҳақиқий манқуртлик! Бу шундай оғуки, унинг таъсирида инсон онги ва хулқида салбий ўзгаришлар содир бўлиб, ҳаёти дўзахга айланади. Киши бир бор гиёҳвандлик моддаларини истеъмол қилдимки, тамом, ўз-ўзимдан унга тобе бўлиб қолади. Бу эса, шак-шубҳасиз, дўзах сари йўл демак.

Ҳаётда биринчи марта гиёҳванд модда қабул қилаётган одамлар ўзларини шундай оқлайдилар: “Мен шунчаки тотиб қураман, холос...” Эҳтимол, чиндан ҳам бир маротаба “маза”сини кўриш билан кифояланар, лекин кўп ҳолларда бунинг акси бўлади: яна бир марта, яна бир марта, яна... яна...

Бу “тобе”лик эса, “қора бозор”дан “нон топиш” илминиди. Кимсалар учун айна муддао. Чунки уларнинг “мол”ига қанча харидор қўлайса, шунча яхши.

Қобил Рўзиматов, Улғубек Рустамов ва Дилмурод Олимов ҳам ана шу жирканч йўлни танлашди.

Аслида Қобил икки марта, Улғубек эса бир марта жиноят содир этиб судланишган. Ақли

расо киши бу вазиятда аллақачон тузалиш йўлига ўтиб, ҳаётига мазмун қиритган бўларди. Бу икки кимса эса “қоронғида топишган қўрлар” мисол пана-панада кўришиб, наша савдосини авж олдириб юборишди.

— Дилмурод, анавиндан борми? — сўради кунларнинг бирида Улғубек шеригига кўнғироқ қилиб.

— Бўлмаса-чи! — эрталабдан савдоси юришаётганидан дарак берган бу кўнғироқдан Дилмуроднинг кайфияти кўтарилиб кетди. — Кеча Қобил билан кўришганим, уйда бор экан...

— Бир танишим сўраётганди... Иккалаимизга ҳам улуш қолади, дейман-да... Ҳозир у билан бирга уйингга ўтамин...

— Уйга эмас, Толмозор кўчасига бораверинглар. Уша ерда кўришамиз.

Дилмурод айтилган манзилга етиб борганида, Улғубек нотаниш йигит билан уни кутиб турарди. Салом-алиқдан сўнг

Улғубек танишидан 150 минг сўм пул олиб, унга узатди. Дилмурод эса пуллари кассасига жойларкан, “ҳозир чиқаман”, деганча рўпарадаги кўча ичига — Қобилнинг уйига кириб кетди. Дам ўтмай иккита целлофанда нимадир кўтариб чиқди.

— Мана, ака, айтганингиздек, “тозаси”!

Бу Дилмурод учун ҳам, унинг жиноий шериклари учун ҳам тузоқ эди. Улар буни рўпарада пайдо бўлган ҳуқуқни муҳофаза қилувчи орган ходимлари пайдо бўлганидагина англашди. Холислар иштирокида иккита целлофан очиб кўрилганда, унда 10 бўлакка бўлиб, сотишга тайёрлаб қўйилган 1,07 грамм “гашиш” борлиги маълум бўлди.

Суд бўлди. Учала ҳамтовок ҳам суд ҳукми билан турли муддатларга озодликдан маҳрум этилди. Шунингдек, уларнинг ўзи ҳам гиёҳвандлик дардиға мубтало эканлиги инобатга олиниб, мажбурий тар-

Сардорбек РЕЖАББЕКОВ,
Анджон вилоят прокуратураси
бўлим прокурори
Нилуфар НИЗООВА,
“Huquq”

тибда даволаш чоралари кўриладиган бўлди.

Минг афсуски, бундай мисолларни яна келтириш мумкин. Бироқ гап келтирилган мисоллар-у рақамларда эмас, балки бунинг натижасида юзга келадиган фожиавий оқибатларда. Ажабланарлиси шундаки, бу оғуни сотаётганлар бир томондан, кимнингдир умрини хазон қилаётган бўлса, иккинчи томондан, ўз оиласи тирикчилигини ана шу жирканч “бизнес”и тўғрисида юртыпта. Наҳотки, у фарзандларига ҳаром лўқмани раво кўрса? Бу “ажал уруғи”ни харид қилаётган мижознинг болалари-чи? Уларнинг тақдирини нима бўлади?

Мана шу саволлар теграсида тинмай қарх ураркан, қалбларда гиёҳванд ва гиёҳвандликка нисбатан нафрат ҳисси туғилиб ўради. Зеро, бугунги кунда юртимизда, айниқса, ёшлар орасида кенг миқёсда олиб борилаётган гиёҳвандликка қарши кураш ҳаракати замирида ҳам бу иллатни тағтомири билан йўқотишдек эзгу мақсад ётибди.

Шундай экан, бу курашдан ҳеч бир инсон четда турмаслиги, ҳеч бўлмаса, ўзи яшаётган маҳалла, қишлоқ, шаҳар ёшларини иллат домига тушиб қолишидан асраган ҳолда, уларни нулли манзилларни кўзлаб одимлашга ундаши билан ҳисса қўлиши керак.

Иллатлар дояси

Ҳозирги кунда кишиларнинг ҳаётига, ҳатто атроф-муҳитга ҳам зинн келтираётган иллатлардан бири бу ичкиликбозлик, яъни алкоғолизмдир. Оммавий ахборот воситаларида, маҳаллаларда, иш жойларида ушбу иллатга қарши кенг қўламадаги тарғибот ишлари олиб борилмади. Тиббиёт хоҳимлари ичкиликнинг инсон организмига зарари ҳақида гапиришса, ҳуқуқ-тартибот хоҳимлари бу иллат кишиларни жиноятга етаклашни таъкиллашмоққа. Қуйида биз баён қилмоқчи бўлган воқеа ҳам ичкилик оқибатида келиб чиқди.

Судда айбланувчига савол берилди: — Қўшингиз, марҳум Тўра Маҳкамовда (исм-фамилиялар ўзгартирилган) қандай хусуматингиз бор эди?

— Ҳеч қандай хусуматим йўқ эди. — Унда, нима учун Т.Маҳкамовга пичоқ санчиб, унинг ўлимига сабабчи бўлдингиз?

— Маст эдим, ўзим билмаган ҳолда, жаҳл устида бу ишни қилиб қўйдим.

Ажаб, инсон ҳаёти ўйинқоқмиди-ки, уни билмаган ҳолда нобуд қилинса ёки қилар ишни қилиб, бир оила бошлиғи-

нинг ҳаётига зомин бўлиб, ўзини оқлашга ҳаракат қилган ҳолда, бу кимса, “жаҳл устида пичоқ санчдим” деса, буни нима билан оқлаш мумкин?

2014 йилнинг 2 март кўни Зоир Пармонов акиси Боирниқига меҳмонга боради. Меҳмондорчилик ичкиликка уланади. Дастурхон атрофиға йиғилганлар Б.Пармоновнинг уйда уч ишша арқоқи бўшашилади. Шу тариқа улфатчилик ниҳоясига етади. З.Пармонов уйига кетиш учун кўчага чиқиб, машина тўхташига қўл кўтариб турганида унинг қўшниси Содик-

жон Тўраев келиб қолади. Ён қўшни, жон қўшни, деганларидек, С.Тўраев З.Пармоновни уйига олиб бориб қўйиш учун тўхтади. Машинага ўтирган З.Пармонов автоуловнинг эшигини чунонам қаттиқ ёпадики, эшик қайтиб очилиб кетди. Қўшнисининг бу ҳаракатидан ранжиган С.Тўраев унга танбех беради. Ўзидан кичкина йигитчанинг танбехи ичкилик таъсиридан шер бўлиб олган Зоирга ёқмайди. Ўртада жанжал бўлади. Манзилига етказиб қўйиш учун тўхтаган Содикжон қўшнисидан ҳақоратлар эшити бошлайди. Шундан сўнг машина манзилга етиб бормади ва З.Пармонов йўлда тушиб қолади. Қотилликка мана шу жанжал сабаб бўлгани марҳум Т.Маҳкамовнинг ҳаёлиға ҳам келмаган бўлса керак. Хуллас, йўлда тушиб қолган З.Пармонов уйига келгач, пичоқ олиб, С.Тўраевдан қасд олиш мақсадида қўшнисининг деворидан олиб, унинг уйига тушади. Аммо Содикжон уйда йўқ эди. Қасоскор қўшни рақиб қилиб, унинг онаси Васила Ҳақимова ва синглиси Мунира Тўраеваларни ўлдириш учун уларга пичоқ билан ҳамла қилади. Одамийлик қиёфасини йўқотиб, итдек қутурган ваҳшийдан жон сақлаш учун аёллар қочиб қўшнилари Тўра Маҳкамовнинг эшигини тақиллатишади. Ҳеч нарсадан хабари йўқ хотиржам уйда ўтирган Т.Маҳкамов кўчадаги шовқин-суронни эшитиб, ташқарига чиқади. Қўрқувдан дағдағ титраб, наҳот излаб келган аёлларни дарҳол ҳимоясига олиб, одамийлигини йўқотган З.Пармоновга панд-насихат қила бошлайди. Маст одамга наси-

Алишер СУЛТАНОВ,
Бош прокуратура бошқарма
АМИБ катта терговчиси

ҳат қор қилармиди, Зоир унинг гапларини эшитиб ўтирмай, қўлидаги пичоқини қутилмаганда Т.Маҳкамовга санчиб олади. Бу ҳам етмаганидек, отасига ёрдам бериш учун келган ўғли Дилшод Алиевнинг ҳам уч жойига пичоқ уради. Етказилган жароҳат оқибатида Т.Маҳкамов шифохонада вафот этади. Ўғли Д.Алиевнинг ҳаёти эса шифокорларнинг ёрдами билан сақлаб қолинади.

Маълумки, жиноят жазосиз қолмайди. Ҳар ким қилишиға яраша қўнуний жазо олади. Ушбу ишни кўриб чиққан жиноят ишлари бўйича Тошкент вилоят суди Зоир Пармоновга 22 йил муддатта озодликдан маҳрум қилиш жазосини тайинлади.

Шуни таъкидлаш керакки, айриқлар мастликда қилиб қўйган жиноятларини хаспўшлашга уриниб, “мени ичкилик йўлдан урди”, “мастликда билмай шу ишни қилиб қўйибман”, деб ўзларини оқламоқчи бўлишади. Шу ерда ҳақли савол туғилади. Аслида бу кимсаларни спиртли ичимлик ичишга ким мажбур қилди? Ҳеч ким уларга “шу арқоқи ичмасан”, деб мажбур қилмаган бўлса керак. Мазкур воқеадан хулоса чиқарадиган бўлсак, ичкиликка ружу қўйишдан сақланайлик, келажагимиз бўлиши ёшларимиз ва яқинларимизнинг ҳам бу офат билан ошно бўлишига йўл қўймайлик. Зеро, ушбу балодан узоқ юрсак, бу иллат кўнгилларимизни зимистон қилмайди.

Ўтган асрнинг 80-йилларида жаҳон фармацевтика бозорига кириб келган қалбаки ва сифатсиз дорилар тушунчаси бутун шу қадар кенг қулоқ ёздики, жаҳон соғлиғи сақлаш ташкилотининг маълумотларига кўра, ноқонуний дори-дармон савдосининг айланмиси йилга бир неча миллиард АҚШ долларини ташкил этар экан.

Малҳам ўрнига оғуми?

Равшан УМАРОВ,
СВОЖДЛҚК департаментининг Миробод туман бўлими бошлиғи

Бунинг оқибатида, яъни қал-баки ва сифатсиз дори-дармонлар ҳар йили дунё бўйлаб миллион нафарга яқин инсоннинг ҳалок бўлишига сабаб бўлмоқда.

Республикаимизда фармацевтика фаолияти "Дори воситалари ва фармацевтика фаолияти тўғрисида" ги Қонун ва бир қатор қонуности ҳужжатлари билан тартибга солинади. Ушбу қонуннинг 14-моддасига кўра, юртимизда дори воситалари, тиббий буюмларни экспорт ва импорт қилишнинг Ўзбекистон Республикаси ҳукумати томонидан белгиланган ягона тартиби амал қилади. Сифатсиз ёки қалбакилаштирилган дори воситаларини, шунингдек, республикаимизда рўйхатдан ўтказилган дори воситаларининг фэйриқонуний нусхаларини юртимиз ҳудудида импорт қилиш тақиқланади.

Бундан ташқари, Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йил 5 декабрдаги "Ўзбекистон Республикасига истеъмол товарлари олиб келишни тақомиллаштириш чора-тадбирларини амалга ошириш тўғрисида" ги Қарорида кўрсатиб ўтилган импорт қилинадиган, давлат тилида маркировка қилиниши шарт бўлган истеъмол товарлари рўйхатида дори-дармон воситалари ҳам киритилган.

Афсуски, мазкур тартибларга риоя қилмасдан, дардига дармон излаган юртдошларимизга мўмай даромад илнжидега малҳам эмас, "оғу" тутаётган сохта кимсалар ҳам учраб турибди. Тошкент шаҳридан рўйхатдан ўтиб, "Шохруҳон Шомурод" маъсулияти чекланган жамиятини ташкил қилган Илҳом Жўраевни ана шундай шахслар сирасига қўшиш мумкин. У МЧЖга қарашли бўлган, пойтахтнинг Миробод туманида жойлашган дорихонада юқорида номи зикр этилган қонунларимизга зид равишда сифатсиз, давлат рўйхатидан ўтмаган дори воситаларини ҳамда тиббий буюмларни сотиш учун саклаб келганлиги аниқланди. И.Жўраев ўтган йилнинг 8 октябрь кунини шундай сифатсиз дорилардан бирини фуқаро С.Хайруллинага сотади. Дорини истеъмол қилган беморнинг соғлиғи яхшиланиш ўрнига, аҳволи оғирлашади. Шундан сўнг бемор С.Хайруллинанинг яқинлари бу ҳақда тегишли жойга мурожаат қилишади.

Шу асосда "Шохруҳон Шомурод" МЧЖда ўтказилган текширишда дорихона омборхонасидан яна бир неча турдаги сифатсиз дори воситалари ҳужжатлаштириб олинди. Мазкур дорилар тегишли жойда экспертиза қилинганида, ҳақиқатдан ҳам истеъмолга яроқсиз эканлиги маълум бўлди.

Фуқароларнинг соғлиғига хавф солиб, сохта дорилар савдосидан мўмай даромад ортирмоқчи бўлган кимса қонун олдида жавоб берди. Жиноят ишлари бўйича Миробод туман суди И.Жўраевга нисбатан беш йил озодликдан маҳрум қилиш ҳамда энг кам иш ҳақининг уч юз баробари миқдорда жарима жазоси тайинлаб, ҳукм чиқарди.

Кўзи очилмаган экан...

Яхши отга бир қамчи кифоя, дейдилар. Аслида оламзола ҳам шундай бўлиши керак. Бир марта хато қилимини, ундан тегишли сабоқ чиқариб, келгусида тақоррамасликка ҳаракат қилиши лозим. Тақор-тақор хато қилаверши инсонга хос иш эмас. Оилада етарлича тарбия кўрмаган, маънавий олами саёз бўлган одамлардангина хатоликларини кутиш мумкин.

Бағдод туманидаги Қўште-гирмон қишло-ғида яшовчи фуқаро Равшан Орипов ҳам қилган хатосидан хулоса чиқариб оладиганлар тои-фасидан эмас экан. Бу кимса муқаддам тадбир-кор сифатида давлат рўйхатидан ўтмасдан, махсус рухсатнома олмасдан VCD ва DVD дис-кларини сотиш билан шу-ғуллангани учун Ўзбеки-стон Республикаси Маъ-мурий жавобгарлик тў-ғрисидаги кодексининг 165-моддаси билан маъ-мурий жавобгарликка тортилган эди. Афсуски, у қилмишига яраша жи-ноят ишлари бўйича Баг-дод туман суди томони-дан белгиланган жазодан

тегишли хулоса чиқа-риб олмаган, яъни кўзи очилмаган экан. Яна но-қонуний фаолият билан шуғулланаётган вақтда қўлга тушди.

Таассуфлики, бу фу-қаро яна эски ҳолича, яъни давлат рўйхатидан ўтмасдан, рухсатнома-сиз тадбиркорлик фао-лияти билан шуғуллана-ётган экан. У томондан сотувга қўйилган 54 тур-даги 4 млн. 150 минг 900 сўмлик дис-клар, ёрдамчи воситалар ва уяли алоқа телефонлар аксесуарлари ашёвий далил сифатида олинди.

Дис-клар мутахас-сислар томонидан экс-пертизадан ўтказил-ганда, баъзи дис-к ва компьютер файлларида

порнографик мазмунда-ги фильмлар мавхудли-ги аниқланди.

Кўриниб турибдики, Р.Ориповнинг ҳаракат-ларида порнографик махсулотни тарқатиш ҳамда лицензия олини-ши шарт бўлган фаоли-ят билан махсус рухсат-нома олмасдан шуғулла-ниш, шундай ҳаракатлар учун маъмурий жазо қўланилгандан сўнг со-дир этиш жиноятлари таркиби мавжуд. Унга нисбатан ЖКнинг теги-шли моддалари билан жиноят иши кўзғатилди. Мазкур иш жиноят иш-лари бўйича Қўқон ша-ҳар суди томонидан кўриб чиқилди. Суднинг ажримини билан Олий Мажлис Сенати томо-

Тўлқин АБДУЛЛАЕВ,
СВОЖДЛҚК
департаментининг
Бағдод туман бўлими
бошлиғи

нидан 2013 йил 12 де-кабрь куни қабул қилин-ган "Ўзбекистон Респуб-ликаси Конституцияси қабул қилинганлигининг йигирма бир йиллиги муносабати билан ам-нистия тўғрисида" ги Қар-орнинг 6-бандига асо-сан жиноят иши ҳаракат-дан тугатилди.

Яхшики, унинг бундай хавфли, ноқонуний хат-ти-ҳаракатига чек қўйил-ди, жавобгарлик масала-си кўриб чиқилди. Унинг афв этилгани тўғри йўлга тушиб олиши, кел-гусида амалдаги қонун ва тартиб-қоидаларга мувофиқ келмайдиган хатти-ҳаракатлар содир этмаслиги учун берилган имкониятдир.

Тадбиркор ҳуқуқлари тикланди

Истиқлолнинг илк йилларидан бошлаб юртимизда кичик бизнес ва ҳусусий тадбиркорлиқни ривожлантиришга алоҳида эътибор қара-тиб келинмоқда. Жумладан, Президентимиз томонидан бу борада бир қатор фармон ва қарорлар қабул қилиниб, ҳаётга татбиқ эти-моқда. Тадбиркорлар учун барча қўлайликлар яратилиб, уларга банклар томонидан имтиёзли кредитлар берилмоқда.

Хозирги кунда тадбиркор-ликка кенг имкониятлар яратилаётганига қара-май, уларни қўллаб-қувватлаш ўрнига ўзи нафсини ўйлаётган ай-рим мансабдор шахслар борлиги кишини ташвишга солмай қўймайди. Ўз мансабини шахсий манфаати йўлида суиистеъмол қилаётган, тадбиркорлик субъек-тларини қўллаб-қувватлаш ўрнига уларнинг йўлига тўғаноқ бўлаёт-ган мансабдорларни аниқлаш ва уларга нисбатан қонуний чора кўриш борасида Бош прокурату-ра ҳузуридаги Солиқ, валютга оид жиноятларга ва жиноий даро-мадларни легаллаштиришга қарши курашиш департаменти-нинг Андижон вилоят бошқарма-си томонидан бошқа ҳуқуқни му-ҳофаза қилувчи органлар билан

ҳамкорликда тадбирлар амалга оширилмоқда.

Ана шундай тадбирларнинг бири Жалақудук тумани ОАТБ "Микрокредитбанк" Охунбобоев филиали бошқарувчисининг жи-ноий қилмиши фош этилиши бил-лан якун топди.

Банк бошқарувчиси томонидан тадбиркорнинг муножаати қонди-рилмагач, унга нисбатан қонуний чора кўришни сўраб, ҳуқуқни му-ҳофаза қилувчи органларга ари-за билан муножаат қилишдан ўзга чораси қолмади.

"Микрокредитбанк"нинг Охун-бобоев филиали бошқарувчиси Холиқжон Фозилов (исм-фа-миллялар ўзгаририлган) Абдура-хим Фазлиддиновдан фермер ҳўжалигини ривожлантириш мақ-садига ҳўжаликка трактор сотиб

Фахриддин ТОҶИДДИНОВ,
СВОЖДЛҚК департаментининг
Андижон вилоят бошқармаси
бўлим инспектори

олиш учун 36 млн. 500 минг сўм миқдорда узоқ муддатли кредит маблағи ажратиб беришни тез-лаштириш эъзизига, тамагирлик йўли билан олган 500 минг сўм миқдордаги пулларни ўз хизмат хонасида қайтариб бераётган вақ-тида ушланди.

"Кўза кунда эмас, кунда си-нади", деганларидек, департа-мент ходимларининг тезкор тад-бирлари натижасида фаолияти-ни ривожлантиришга бел ба-лган тадбиркор фермернинг ҳуқуқини поймол қилиб, унинг эзгу мақсадлари йўлига тўғаноқ бўлган яна бир қонунбузарнинг қилмиши фош этилди. Суд томо-нидан қонунбузарга нисбатан те-гишли жазо тайинланди.

Қулай ишбилармонлик тадбиркорларга мадад бўлмоқда

Мамакатимизда тадбиркорларнинг бизнес ишанмаларини ҳаётга татбиқ этиш ҳамда молиявий ва ҳуқуқий томондан қўллаб-қувватлашни сабаб, соҳа вакиллариинг сифат ва сон жиҳатдан юксалишида муҳим оим бўлаётир.

Бу борада "Агробанк" нинг Наманган вилоят бошқармаси ва филиаллари томонидан ишбилармонларга, миҳозлар-га кўрсатилаётган кенг қўламли тезкор ва сифатли банк хизматлари ҳамда ажратилаётган кредит маблағлари озиқ-овқат ва ноозиқ-овқат махсулотлари ишлаб чиқариш, корхоналар фаолияти-ни кенгайтириш, қишлоқ ҳўжалик тар-моқларини тақомиллаштириш, кичик бизнес ва ҳусусий тадбиркорлиқни ри-вожлантириш мақсадларига кредит маб-лағлари йўналтирилмоқда.

Мазкур банкнинг Наманган вилояти бошқармаси ва филиаллари томонидан жорий йилнинг шу даврига қадар барча молиялаштириш маблағлари асосида инвестиция, қишлоқ ҳўжалиғи, кичик бизнес ва бошқа тармоқларни ривож-лантириш учун жами 114 млрд. сўмга яқин кредит маблағи ажратилди. Ажра-тилган кредитлар ҳисобига 1847 та янги иш ўрни яратилди.

Натижада вилоятнинг чекка ҳудудла-ри обод манзилларга айланиб, замона-

вий ишлаб чиқариш мажмуалари, маи-ший хизмат кўрсатиш объектлари ишга туширилиб, аҳолига қўлайликлар ярати-лаётир.

Таъкидлаш ўринлики, "Агробанк" нинг Наманган вилоят бошқармаси томони-дан жорий "Соғлом бола йили" Давлат дастурининг бажарилишида ҳам банк ўз олдида устувор вазифаларни белгилаб олиб, тадбиркор-у фермер-деҳқонлар-нинг фаолиятини янада ривожлантириш мақсадида молиявий томонидан қўмак бериб келинаётир.

Жумладан, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2009 йил 26 январда-ги "Озиқ-овқат махсулотлари ишлаб чи-қаришни кенгайтириш ва ички бозор-ни тўлдирish юзасидан қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида" ги Қарори ижро-сини таъминлаш мақсадида ҳам банк томонидан соҳада фаолият олиб бора-ётган тадбиркорлик субъектлариға аж-ратилаётган кредит маблағлари ҳажми-нинг ошаётганлигини ҳамда молиявий томондан тадбиркорларга яқин қўмак-

чи бўлаётганлигини кузатишимиз мум-кин.

— Бугунги кунда юртимизнинг қайси гўшасига берманг, у ерда бўлаётган бу-нёдкорлик ишларига ғувоҳ бўласиз. Ким-дир иморат қураётти, яна қайсидир юрт-дошқимиз бог яратаяпти. Шу азиз ватан тараққиёти йўлида меҳнат қилиб, оила-си даромадиға улуш қўшаётган ватан-дошларимиз чехрасидаги мамнўлиқни кўриб, дилингиз яйрайди, кайфиятингиз кўтарилади, — дейди Поп туманидаги "Зухриддин МХЗ" фермер ҳўжалиғи раҳ-бари Маҳмуджон Қосимов. — Давлати-миз томонидан ишбилармонларга яра-тиб бериллаётган мана шундай қўлай шарт-шароитлардан унўмли фойдала-ниб, ўз сармоясига эға бўлаётган юрт-дошларимиз кўпчилиқни ташкил этади, албатта. Мен ҳам бугунги кунда фермер ҳўжалиғимни янада тараққий эттириш учун ҳаракат қилаётман. "Агробанк" нинг Поп филиали томонидан олинган 175 млн. сўм кредит маблағи асосида хорж-дан насли чорва моли олиб келтирдик.

Ушбу кредит маблағи туфайли қўшим-ча янги иш ўрни яратдик ва чорвачилиқ тармоғини йўлга қўйдик. Аслида фермер ҳўжалиғим ғаллачилик ва пахтачилик бўйича фаолият кўрсатади. Жорий йил-да давлатимиз хирмонига 320 тоннаға яқин сара дон етказиб бердик. Ҳозирда эса пахта йигим-терим мавсумиға пухта тайёрланмоқдамиз. Ҳали олдинда муҳим режаларимиз бор. Фермер ҳўжалиғимиз тармоғини кенгайтириш, айниқса, чор-вачилиқ соҳасини янада тақомиллашти-риш, ишлаб чиқаришни ошириш ва ал-батта, халқимиз дастурхониға сифатли озиқ-овқат махсулотларини етказиб бе-риш олдимизда турган устувор вазифа-лардандир.

Хулоса қилиб айтганда, халқ фаро-вонлиғи фаолият мезонига айланган "Агробанк" жамоаси ўз олдиға юртимиз иқтисодийтини тараққий эттириш, аҳоли турмуш фаровонлиғини юксал-тириши кўзлаб, амалий ишларни олиб бормоқда. □

Хайрулла ХОЛТЎРАЕВ

Турли ўй-хаёлларга берилган Муниса момонинг (исм-фамилиялар ўзгартirilган) уйқуси келмади. Тун ярмидан ошган, неваралари атрофида ўхлаб ётишибди. Ташқарида уч-тўрт кишининг бақир-чақир эшитилди. "Вой-дод, ёрдам беринглар", дея янграган бўғиқ овоздан момо ҳушёр тортди. "Тавба, ярим кечаси ким бўлайкин?"

Момо апил-тапил эгнига халатини ташлаб, ташқарида чиқди. Дарвозадан кўчага мўралди. Атроф қопқоронгу, бирор нарсани кўриб бўлмади. Аммо, энди бақир-чақир яқингидан эшитилди, кимнингдир калтак зарбидан азоб чекаётгани аниқ эди. Момо дарвозахона чирогини ёқди ва юрак ютиб кўчага чиқди.

Уйдан бироз нарироқдаги сув омборининг чиқиб қанали ёнида юк машинасининг қораси кўринди. Атрофида уч-тўрт одам бировни у ёқдан бу ёққа тортқилашаяпти. "Бўлди, тамом, каналга ташлаб юборинглар", деди биттаси. Сувга бир нарсанинг шалолаб тушгани эшитилди. Шундан сўнг улар шошганча машинага ўтиришиб, момонинг олдида сув этиб ўтиб кетишди.

Момо "Тавба-тавба, Худо асрагин..." деганча қайтиб келиб, ўрнига ётди. Аммо бошқа ухлай олмади.

Тонг маҳали бироз кўзи илбини, уйғонган момо дарҳол кўчага чиқди. Қараса, канал атрофида тумонат одам. Кўни-қўшинлар, ички ишлар ходимлари... Ҳамма ўз билганча миш-миш қилаяпти. Кимдир "Вой шўрлик, ёшгина йигит экан. Тунда кимдир уриб, ўлдириб, сувга ташлаб кетганмиш", деса, яна кимдир "Йигитлар қиз талашганмиш. Биттаси шериклари билан келиб, шу ишни қилганмиш..." дейди. Ҳар томондан ачинаш, афсус оҳангидеги шивир-шивир эшитилди.

Муниса момо тунда нима бўлагини эди тушуниди. Атрофдагиларга йўл-йўриқ кўрсатаётган киши томон юрди. "Каттаси шу киши бўлса керак". Момо унинг олдида бориб, тундаги воқеани айтиб берди.

Лолани қариндоши Ражабга унаштириб қўйишди. Қунларнинг бирида шаҳар айлангани чинқан Лола Самад билан танишиб қолди. Танишув ҳар замонда телефон орқали бўладиган пинҳона суҳбатга айланди.

Уша кунни ҳам Самад Лолага бир неча бор телефон қилди. Бу пайтда Лола ота-онаси билан бирга овқатланаётгани боис, кўнгиноққа жавоб беролмади. Шундан сўнг Самад "Нимага телефонга жавоб бермапсан, бүгун учрашувга бораман" қабилда хабар юборди.

— Бугун келманг, кеч бўлди, ота-онам ҳам шу ерда, — деди бошқа хонага чиқиб телефон қилган Лола.

Аммо Самад рози бўлмади. Ҳозир йўлга чиқаётганини, қандай бўлмасин учрашувга чиқшини айтди. Бу пайтда тунги соат 23:00ларга яқинлашиб қолган эди. Лола ўйлай-ўйлай кўчага чиққининг йўлини топди.

— Ҳоламнинг уйига кетаяпман, — деди у онасига. — Қизлари билан суҳбатлашиб, уларникида ётиб қолам.

Она унинг бу гапига монелик қилмади.

— Ҳўп, борсанг, борақол, кўчага кузатиб қўяман.

Улар кўчага чиққанида, узок-

Айбдор ким?! ҳаммани шу савол ўйлантирмоқда, бироқ...

Умир ТҲАМИШОВ,
Самарқанд вилоят прокуратураси
бўлим бошлиғи
Дўстбек СУЛМОНОВ,
"Huquq"

шинани уларингга қўйиб турайлик. Яна жаҳл устида машинага бирон қор-ҳол қилиб юрмасин.

Улар машинани Отабекларнинг уйига қўйиб, қайтиб келишганда Мурод велосипедда келиб қолди. Самадининг қўлидан ушлаб, четроққа ўтди.

— Қизим қани?

— Қизингизни ўша пайт уйингизга жўнатиб юбуровдим, — деди Самад босқичлик билан. — Сиз нимага машинанинг ойнасини синдирдингиз?

— Бу ҳали ҳолва, — деди тобора жаҳл отига минаётган Мурод. — Машинаданга ўт қўйиб, узингни ҳам тинчитаман. Уйингни ҳам билиб олдим, ҳозир қайтиб келиб, сен билан гаплашаман.

У велосипедини миниб кетди.

— Жўра, бу одамнинг авзои бузуқ, — деди Отабек. — Яхшиши, бизнинг уйга юракол. Яна бир балони бошлаб юрмасин.

Отабек, Самад ва уларнинг ўртоғи Ёқуб қатта кўчадан кета бошлашди. Бу пайтда Мурод ўғиллари билан учрашди. Улар биргаликда юк машинасида Самадининг олдида келишганда.

— Бу ўша одам, — деди Самад. — Ўғилларини бошлаб келибди, қочамиз.

Аммо улар қочиб кетишолмади. Юк машинаси келиб, уларнинг йўлини тўсди. Ака-укалар машинадан туша солиб, Самадини ушлашди. Отабек ва Ёқуб уларни ажратишга ҳаракат қилишди, бўлмади.

— Сенлар аралашма, бу бизнинг ишимиз, — деди Ориф қўлидаги таёққа ишора қилиб. — Яхшиши, кетинглар, ақ ҳолда ёмон бўлади.

Самадни уриб-тепиб, машинага чиқарган зўравонлар канал ёқасига боришди.

— Қизим қани? — деди Мурод шундоқ ҳам калтак зарбидан ҳўшини йўқотаётган Самадга. — Айт, уни нима қилдинг?

У йигитнинг бошига бир-икки мушт туширди.

— Бу яхшиликча гапирмайдиган кўрналиди, — деди машина кабинасидан темир болгани қўлга олган Ориф. — Ҳозир ўзини уни бўлбўлди саяратаман.

Инсонийлик қиёфасини йўқотган Ориф темир болга билан Самадининг бошига бир-икки марта урди. Жавоҳир ва Жасурлар ҳам қараб туришмади. Улар ҳам Самадининг дуч келган жойига уриб-тепишар, қўллариди таёқ билан аямай савалашарди.

"Вой-дод, ёрдам беринглар!.. Ая, аяқо-о-и!" Самадининг сўнгги бор жонхўлдаги бўғиқ овози янгради.

Айни шу пайт шовқиндан уйғонган Муниса момо дарвозахона чирогини ёққан эди.

— Бўлди, тамом, каналга ташлаб юборинглар, — деди Мурод. — Қўшинлар уйғонишаяпти, тезроқ бу ерлан кетайлик.

Ҳўшини йўқотиб, жони узилай, деб турган Самадни сувга отиб юборишди.

Улар машинани елдек учуриб, Муниса момонинг олдида сув этиб ўтиб кетишди...

Жиноятга жазо муқаррар. Суд ҳукми билан Мурод Толибжонов ва унинг ўғиллари Ориф ва Жавоҳирлар узок муддатта озодликдан маҳрум этилди.

Рустам билан Муборак бир пайтлар гўзал орзулар оғушида оила қуриб, яхши мақсадалар ила бир ёстиққа бош қўйишганди. Албатта, "олаҳуржин" бўйинга тушган, баъзилар бу масъулиятни ўз зиммасига олишга қийналади. Рустам ҳам оила бошлаган бўлди, аммо бирор қасбининг бошини тутмади. Оила эса йил сайин кенгайиб, оладинга бир ўғил ва кейин икки қиз фарзанда дунёга келди.

Ичкилик келтирган қулфрат

Ҳайрат САНАКУЛОВ,
Жиззах вилоят прокуратураси бўлим прокурори

Умр оқар дарё, дейишди. Вақт кутиб ўтирмайди. Ҳаш-паш дегунча болалари волга етиб, қўда-андали бўлиш ёнига етишди. Лекин, бу пайтда ҳам Рустам тайинли ишласа, бир амаллаб топган пулни эса ичкиликка сарфлаб юбурарди.

Бу орада оиладан фэйз-баракча учиб бўлганди. Қўпичча Рустам маст ҳолда келиб, хотинини урар, болаларини ҳақоратларга қўйиб ташларди. Бундай жанжаллардан безиб қолган ўғли Ўткир ишлаш учун Тошкентга кетиб қолди. Оилдаги носолелом муҳит ўзгармади.

Ўтган йилнинг ёзида Рустам ишлаш учун Қозоғистонга йўл олди. Пайтдан фойдаланган Муборак қизлари билан Зарбдор туманидаги икки қаватли бинонинг хонадонларидан бирига қўчиб келди. Кўп ўтмай орта жаҳлдан Рустам оиласини топиб, бирга ишай бошлади. Ўрганган кўнгли ўртанса қўймас экан, у яна ичкиликка муккасидан кетди. Оилада ҳар кун жанжал тўхтамасди. У ичиб келиб, тинчигина ухласа, хотини ва қизларини оғзига келган сўзни қайтармай ҳақоратларга қўйиб ташларди.

Қўзғинг охири қўнларидан бирида Рустамнинг тутилган кўни бўлди. Улар бозорга бориб келишди. Рустам уйга қайтган заҳоти кўчага чиқиб, дўкандан "томоғини қўлаб" қайтди. Яхши қайфиятда юрган хотини ва қизларини ҳақоратлай бошлади. Яна жанжал бошланганидан жаҳлдан чиқиб кетган қизи Севара "участка нозирга хабар бераман", деб чиқиб кетди. Унинг ортидан Муборак ва кичкина қизи ҳам излаб чиқиди. Тополмагач, телефон қилиб чаққирди. Уйга кирмоқчи бўлишганди, эшик қулф экан. Уччаласи уйга киролмай, ташқарида бир-икки соат кутиб ўтиришди. Бу орада Севара акаси Ўткирга телефон қилиб, уйдаги бўлаётган вазиятни айтиб берди.

— Бугун қўшникчикига ўтиб туринглар, эртага ўзим етиб бораман, — деди Ўткир.

Муборак ташқарига чиқиб, қўшни йигитларнинг биридан эшикни очишга ёрдам сўради. Очқ турган балкон деразасидан ичкарига кирган йигит эшикни очиб берди.

Бу пайтда вақт тун ярмига яқинлашганди. Уйғониб кетган Рустам уларни яна бўлмағур сўзлар билан ҳақоратлай бошлади.

— Дада, қўп жанжал қилавермай, дам олинг, ҳозир ичгансиз, — деди Севара.

— Нима, сен менга гап қайтараялсанми? — Рустам шундай дея қизининг сочига ёпишди. Йиқитиб, бўга бошлади. Қизини қўтқаришга ошиққан Муборак эрита ёпишди. Унинг қиймидан, елкасидан, қўлидан тортди, лекин қизини ажратиб ололмади.

Шу пайт унинг хаёлига муҳриш ўй келди. Ошхонага ўтиб, пичоқни олди ва қизини бўғайган Рустамнинг елкасига кетма-кет уч марта пичоқ санчди. Охири бор санчилган пичоқ сиғиб кетди. Бундан кўнгли ўлган Муборак жароҳатланган эрини бўйиб турди. Шу билан бир йўла Рустамдан қутулиб қўя қолди. Тобора ҳолсизланиб бораётган Рустам қизига қараб "онанг менга ўлдириб қўйди", дея жон берди.

Севара кўз олдида солир бўлган воқеани шу заҳоти акаси Ўткирга қўнғорқ қилиб, айтиб берди. Шу лаҳзаларда эрининг ҳаётига зомин бўлган Муборак унинг жонсиз танасидан қандай қутулишини ўйлади.

Эртасига етиб келган Ўткир ванада ётган оқ чойлабга ўралган даласининг мурдасини кўриб, қотиб қолди. Бироқ, юзини очиб кўришга юраги дов бермади. Онаси бензин топиб келишини буюрди. Ўткир кўчага чиқиб, ўн литра бензин олиб келди. Муборак ўғли ва қизининг ёрдами билан эрининг жасадини паласта ўраб, ип билан чағлиб боғлади. Тун ярмидан оққанда, яқин атрофдаги зовурга олиб бориб ташлашди. Болаларини кетказиб юборган Муборак жасалга бензин қўйиб, гўтүрт қадди...

Уйга қайтишган, фарзандларига даласини ким сўраса, Россияга кетган эди, деб айтишнинг ўқирди. Шу билан икки кун уйда сақланган жасаддан қутулганига ишонди.

Аммо тез орада миш-мишлар бошлаб кетди. Бу гаплар Рустамнинг яқин-жанжаларнинг қўлоғига ҳам етиб борди. Опаеси Буванбар ука-синглиларини йиғиб, Рустамнинг уйига келди. Жияни Севарадан ҳамма гапни эшитпач, укасининг жасадини топиб, экспертизага олиб боришди. Сўнг қабрга қўйишди.

Инсон зоти эртага нима бўлишини билмайди. Рустам ҳам майхўрлунг у уруш-жанжалларнинг охири нима билан туташини ҳеч хаёлига келтирарманми?! Унинг қандолардан ўзининг тутилган кўнида, жуфти ҳалолнинг қўлида ўлим топишини ким ҳам ўйлабди, дейсиз?!

Жиноят жазосиз қолмайди. Муборак Норбоева қилмиши учун 15 йил муддатта озодликдан маҳрум этилди. Унга берилган жазо муддатга амнистия актига биноан тўртдан бир қисмга қисқартирилди.

Бу йил Самарқанд вилоятида "Билимлар кўни" бошқаларидан анча фарқли равишда ўтказилди. Жумладан, 1220 та умумтаълим мактаби, 161 та коллеж, 14 академик лицейда мазкур сана ўқувчиларда катта таассуротлар қолдириш десак, муболага бўлмас керак. Ўйлаймизки, бундай тадбирлар таълим сифатини оширишда, ўқувчиларни қонунларга ҳурмат ва ватанпарварлик руҳида тарбиялашда муҳим аҳамият касб этади.

Янгича завқ ва иштиёқ билан

Дилмурод САЙИДКУЛОВ,
Самарқанд вилоят прокурорининг
ёрдмачиси

Вилоят прокуратураси органлари ходимлари таълим муассасаларида вояга етмаганлар ишлари бўйича вилоят комиссияси ташаббуси билан "Ягонасан, муқаддас Ватаним, севги ва садоқатим сенга бахшида, гўзал Ўзбекистоним!" шиори остида ташкил этилган "Мустикаллик дарслари"ни ўтказишда бошқа масъул идоралар раҳбарлари билан бирга бевосита иштирок этишди.

Хусусан, шу кунги вилоят прокуратураси ходимлари Самарқанд шаҳридаги умумтаълим мактабларида бўлиб, ўқувчиларга давлатимиз раҳбарининг жорий йил 15-16 май кунлари ўтказилган "Ўрта аср Шарқ алломулари ва мутафаккирларининг тарихий мероси, унинг замонавий цивилизация ривожидagi роли ва аҳамияти" мавзусидаги халқаро конференцияга сўзлаган маърузаси мазмун ва моҳиятини тушунтириб беришди. Бу борада истиқлол йилларида амалга оширилган ишлар кўлами, тарихий ёдгорликлар ва маданий обидаларни тиклаш борасида бажарилаётган ишлар хусусида сўз юритишди.

Шунингдек, барча шаҳар-туман прокурорлари ва вилоят прокуратураси ходимлари ўзларига бириктирилган ўқув муассасаларида ўқувчиларга аниқ вақтда республикадаги ёшларнинг ҳуқуқий маданиятини ошириш, миллий гуруҳини шакллантириш, таълимни тақомиллаштириш, касбга ўргатиш, меҳнат билан бандлигини таъминлаш борасида олиб борилаётган ишлар хусусида батафсил маълумотлар бердилар. Дарҳақиқат, мактабларда йил сайин таълим сифати ошириб борилаётгани, тарбия беришнинг ўзига хос усулларида кенг фойдаланилаётгани фарзандларимизга катта имкониятлар яратиб бераётди. Бундай чора-тадбирлар замирида эса ўғил-қизларимизнинг келажақ тақдирини ўйлаш орқали эртанги тараққиётга мустаҳкам пойдевор қўйишдек эзгу гою мужассам.

Ишончли ўйин, чиройли ғалаба

Ўтган йилдан фарқли равишда бу мавсум миллий терма жамоамиз кўплаб ўртоқлик ўйинларида майлонга тушмоқда. Албатта, бу қувонарли ҳолат. Расмий мусобақалар олаидан шундай учрашувларнинг ташкил этилиши терма жамоа ўйини шаклланиб боришига хизмат қилади. Ўз навбатида Миржалол Қосимов шу кунга қадар ўтказилган ўртоқлик ўйинларида иккита мусобақада қатнашадиган жамоаларни шакллантириб боришга ҳаракат қилди. 4 ва 8 сентябрь кунлари "Пахтакор" стадионида ўтказилган 2 та назорат ўйинида бунга ғувоҳ бўлишди.

Хабарингиз бор, жорий йилнинг 14 сентябридан Жанубий Кореянинг Инчхон шаҳрида Осиё ўйинлари старт олади. Бу мусобақада футбол бўйича 23 ёшга бўлган чарм тўп усталаридан таркиб топган Ўзбекистон терма жамоаси ҳам иштирок этади. Шунинг учун ҳам 4 сентябрь кунги Иордания терма жамоасига қарши назорат ўйинида Миржалол Қосимов майдонга Осиё ўйинларида иштирок этадиган таркибни туширди. 8 сентябрь оқшомида эса "Пахтакор" стадионида кучли легионерлардан ташкил топган Ўзбекистон терма жамоаси Янги Зеландия термасига қарши майдонга чиқди.

Очилини тан олиш керак, шу кун Миржалол Қосимов шогирдлари мухлисларга чиройли ва ҳужумкор ўйин намойиш этиб беришди. Гарчи таркибда биргина ҳужумчи бўлса-да, қанот ва марказий ярим ҳимоячиларимиз ҳужумларда фаол иштирок этишди. Фақат дастлабки дақиқаларда футболчиларимизнинг бир-бирларини тушуниб ҳаракат қилишида бироз камчиликлар кўзга ташланди. Бироқ аста-секин

аниқ тўп оширишлар орқали футболчиларимиз рақиб дарвозасига бирин-кетин хавфли зарбалар йўллай бошлашди. Эътиборга молик жиҳати, қанотлардан жарима майдонига тўп ошириш орқали муваффақият қозонишга ҳаракат қилган вакилларимизга бўйдор рақиб ҳимоячилари имконият беришмади. Бундай усулда ижобий натижага эришиб бўлмаганини англаган футболчиларимиз аниқ тўп узатишлар орқали марказдан ёриб ўтишга ва узоқ масофалардан зарбалар йўллашга киришди.

Аввалига Одил Аҳмедов ўзининг кучли зарбалари билан меҳмонлар дарвозабонининг ҳушёрлигини синаб кўрган бўлса, Сервер Жепаровнинг тўп оширишидан кейин Санжар Турсуновда гол уриш имконияти юзага келган эди. Аммо Санжар ўша вазиятдан унумли фойдалана олмади. Бироз вақт ўтиб, терма жамоамиз аъзолари майдон марказида бир тепар услубида комбинация ташкил қилишди ва катта тезликда меҳмонлар жарима майдонига кириб келган Виталий Денисов дарвоза томон зарба

берди. Бироқ унинг зарбаси ноаниқ кетди.

Учрашувда ҳисобни очиб Одил Аҳмедовга насиб қилди. Гол урилган вазиятда ҳужумни О.Аҳмедовнинг ўзи бошлади ва яқини зарбани ҳам қойилмақом ижро этди. Ўйиннинг биринчи қисми шу ҳисоб билан якун топди.

Иккинчи бўлимда терма жамоамиз янада чиройли ўйин кўрсатди ва океанияликларга ҳеч қандай имконият қолдиришмади. Ўйиннинг 58-дақиқасида захирадан майдонга тушган Наврўз Алимов ҳужумда тўпни рақибдан олиб қўйди ва Одил Аҳмедовга узатди. Ярим ҳимоячимиз эса тўпни тўхтатмасдан яна чап оёқдаги зарба билан дарвозанинг олис бурчагига жойлаб қўйди.

Орадан 20 дақиқача вақт ўтиб, терма жамоамиз сардори Сервер Жепаров рақиб дарвозасини ишғол этиб, ҳисобни йирик кўринишга олиб келди.

Ўйин тугашига 4 дақиқа қолганида Янги Зеландия футболчилари битта жавоб тўпини киритишди. Шу тариқа терма жамоамиз сентябрь ойда ўз майдонида

Максудали ҚАМБАРОВ,
«Huquq»

ўтказган ўйинларда ҳар иккала рақибни мағлуб этиб, мухлислар ишончини қайтара бошлади.

Ўйинни кузата туриб, футболчиларимиз иштирокида охириги марта қачон мана шундай мазмунли, ҳужумларга бой йилнинг томоша қилганим ҳақида ўйлаб қолдим. Эътибор берган бўлсангиз, ҳар учала голнинг юзага келишидан олдин футболчиларимиз жуда чиройли комбинацияларни амалга оширишди ва бунинг натижасида муваффақият қозонишди.

Дарҳақиқат, сўнгги пайтларда Миржалол Қосимов шогирдлари бу қадар ёрқин ўйин кўрсата олмаётган эди. Кўриниб турибди, футболчиларимизнинг ҳар қандай рақибни шोшириб қўя олишга, чиройли комбинациялар орқали голлар ула олишга салоҳияти етади. Умид қиламизки, Миржалол Қосимов шогирдларини худди шундай руҳда Осиё ўйинлари ва чемпионатида тайёрлаб, бу турнирларда юқори натижаларга эришади.

ЎЗБЕКИСТОН — ЯНГИ
ЗЕЛАНДИЯ — 3:1 (1:0)

Голлар: Одил Аҳмедов (41, 58), Сервер Жепаров (77) — Жереми Брокки (86)

Ўсмирларимиз гуруҳ пешқадами

AFC
U-16
CHAMPIONSHIP

жарима майдони атрофида ўтди. Рақиблар тўлалигича ташаббусни кўлга олиб, Акрон Хўжаев дарвозасига хавф сола бошлашди. Ҳатто 5 дақиқадаёқ рақиблар ҳисобни очиларини мумкин эди. Яхшиямки ўша вазиятда дарвоза устуни жамоамиз жонига оро кирди. Лекин рақиблар шу билан тўхтаб қолишмади. Аксинча, бизнинг футболчилар эса оддий тўп оширишларда ҳам қўпол хатоларга йўл қўйиб, худди биринчи марта майдонда тўп тепаётгандай таассурот уйғотишди.

Шимолий корейликларнинг кетма-

Тайлан давлатида ўтаётган ўсмирлар ўртасидаги Осиё чемпионатидаги дастлабки ўйинни гуруҳдаги энг кучсиз жамоа сифатида эътироф этилган Непал терма жамоасига қарши ўтказиб, сўнгги сонияларга ғалабани қўлдан чиқарган ёш футболчиларимизни иккинчи турада жиддий рақиб кутиб турарди.

Ўйинни Шимолий корейлик футболчилар анча фаол бошлашди. Бахсинг деярли 15 дақиқаси ўсмирларимиз жарима майдони атрофида ўтди. Рақиблар тўлалигича ташаббусни кўлга олиб, Акрон Хўжаев дарвозасига хавф сола бошлашди. Ҳатто 5 дақиқадаёқ рақиблар ҳисобни очиларини мумкин эди. Яхшиямки ўша вазиятда дарвоза устуни жамоамиз жонига оро кирди. Лекин рақиблар шу билан тўхтаб қолишмади. Аксинча, бизнинг футболчилар эса оддий тўп оширишларда ҳам қўпол хатоларга йўл қўйиб, худди биринчи марта майдонда тўп тепаётгандай таассурот уйғотишди.

Шимолий корейликларнинг кетма-

кет ташкил қилган ҳужумлари бесамар кетмай ўйиннинг 15 дақиқасида ҳисобни очилди. Шундан сўнггина вакилларимиз уйғониб, аста-секин рақиб дарвозаси томон юришни бошлашди. Ўйиннинг 40-дақиқасига келиб Сухроб Нуруллоевнинг зарбаси рақиб ҳимоясига тегиб, чиройли голга айланди.

Голдан сўнг йигитларимиз ўзларини анча хотиржам сезиб, бир-бирларини яхши тушуниб ўйнай бошлашди. Биринчи бўлимга қўшиб берилган иккинчи дақиқа ўтиб бораётган бир вазиятда ўнг қанотда фаоллик кўрсатган Дониёр Хошимов тўпни жарима майдон ичига узатди ва Абдугани Фанижонов боши билан тўпни рақиб дарвозасига йўллаб, жамоамизни ҳисобда олдинга олиб чиқди.

Иккинчи бўлимини ўсмирларимиз

ҳужумкорлик билан бошлашди. Бундан ташқари, рақибга майдоннинг иккинчи ярмидаёқ босим ўтказишга ҳаракатлар кўзга ташлана бошлади. Айнан шундай хатти-ҳаракатлар ўйиннинг 58-дақиқасига келиб ўз самарасини берди. Шимолий корейлик ҳимоячиларнинг ноаниқ ҳаракатидан унумли фойдаланиб, тўпни олиб қўйган Сухроб Нуруллоев рақиб жарима майдонига кириб борди ва жамоамизнинг учинчи, ўзининг эса иккинчи голини киритди.

Орадан икки дақиқа ўтиб, Шимолий корейлик ўсмирлар дарвозамизни ишғол этишди. Шундан сўнг ҳар икки жамоанинг ҳисобни ўзгартиришга қаратилган ҳаракатлари бесамар кетиб, ўсмирларимиз жуда қийин ўтган ўйинда муҳим ғалабани кўлга киритишди. Ушбу ғалаба А.Мочинов шогирдларини биринчи ўринга олиб чиқди. Гуруҳдаги сўнгги ўйин 11 сентябрь кунги Кувейт ўсмирлар термасига қарши бўлиб ўтади.

Осиё чемпионати (U16), 2-тур "С" гуруҳи
Шимолий Корея — Ўзбекистон — 2:3

Huquq
yuridik gazeta

Muassis:
O'zbekiston
Respublikasi
Bosh
prokuraturasi

Bosh muharrir:
Jahongir Jur'atovich
MAKUMOV

Tahrir hay'ati:
Hakimboy HALIMOV
Abbosxon SANGINOV
Muxtor ZOIROV
Gulnoza RAHIMOVA
Baxtiyor NAZAROV
(Bosh muharrir o'rinbosari)
Kamoliddin ASQAROV
(mas'ul kotib)

Tahririyat manzili:
Toshkent shahri, Yahyo
G'ulomov ko'chasi, 66-uy.

Telefon: 233-98-40,
Faks: 233-10-53,
233-64-85
E-mail:
huquq@huquq-gazeta.uz

Gazeta haftanang payshanba kunlari chiqadi.
Sotuvda kelishilgan narxda

Tahririyatga kelgan qo'lyozmalar taqdir qilinmaydi va egalarga qaytarilmaydi.
Muallif fikri tahririyat nuqtai nazaridan farqlanishi mumkin.
«HUQUQ» materiallarini ko'chirib bosish faqat tahririyat ruxsati bilan amalga oshiriladi.
□ — tijorat materiali.
Reklama materiallarining mazmuni uchun tahririyat javobgar emas.

Nashr ko'rsatkichi
231

Buyurtma S-863. 45 754 nusxada bosildi.
Gazeta tahririyat kompyuter bazasida terildi va sahifalandi. «HUQUQ» original maketi.
Navbatchi muharrir: G.HOJIBOYEVA
Sahifalovchi: S.BOBOLJONOV
Navbatchi: O'.DEHONOV

Bosmaxonaga topshirish vaqti: 22.00.
Topshirildi: 20.00 12 3 4 5 6 7 8 9

Gazeta «O'zbekiston» nashriyot matbaa ijodiy uyida chop etildi.
Korxona manzili: Toshkent shahar, Alisher Navoiy ko'chasi, 30-uy.

Gazeta O'zbekiston
Respublikasi matbuot va
axborot agentligi 2009-yil
12-oktabrda 0188-raqam
bilan ro'yxatga olingan.

ISSN 2010-7617
9 772010 761004